

MAGYAR POSTA

MEGJELENIK ÉVENKINT TIZSZER SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ I. KER., KRISZTINA-KÖRUT 12. SZAM
MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ BUDAI POSTAPALOTA IV. EM. 424

TELEFON: 150-597. — MŰSZAKI UGYEBBEN 146-500.

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRICAGZATÓSÁG MEGBIZÁSÁBÓL
A M. KIR. POSTA JOGASZ- ÉS MÉRNÖK TISZTVEISELŐI ORSZAGOS EGYESULETENEK
SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: **Dr. FORSTER KÁROLY** M. KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. NAGY SÁNDOR

M. KIR. POSTAIGAZGATÓ

TÁRSZERKESZTŐ:

RAKOSI GYÖRGY

M. KIR. POSTAFŐMÉRNÖK

A Pécsi M. Kir. Postaigazgatóság 50 éves multjából.

Összeállította: **FÁBIÁN JENŐ** ny. m. kir. postafőigazgató.

Notes historiques du passé cinquantenaire de la Direction régionale de Pécs.
Par M. Jenő Fábian, Directeur supérieur de poste en retraite.

L'auteur publie les données recueillies sur le passé de la Direction régionale
des poste de Pécs à la base des documents différents et de ses propres notes.

1937. évi szeptember hó 1-én volt 50 éve annak, hogy a pécsi postaigazgatóság működését megkezdte.

A pécsi postaigazgatóság története különösen a félszázad második felében, sok mozgalmas eseményt tartalmaz, amely főbb vonásokban is hosszabb időt vesz igénybe.

Mielőtt rátérnék a pécsi postaigazgatóság felállításának ismertetésére, röviden foglalkozom a magyar postának a kiegyezés utáni szervezetével is.

Az 1867-iki kiegyezés nem hozta meg a magyar posta teljes önállóságát, mert az Ausztriával kötött vám és kereskedelmi szövetség határozatai bizonyos fokig továbbra is osztrák gyámság alatt tartották.

A kiegyezésben Ausztria iparkodott Magyarországot gazdaságilag minél jobban lekötni és ezért arra törekedett, hogy a postát a közös minisztérium által intézendő ügyek közé foglalja. A magyar alkotmányos tényezők azonban ellenálltak s a posta ügyek nem a „közös“, hanem időnkinti megállapodások alapján a „közös egyetértéssel“ intézendő ügyek közé soroztattak.

1867—87-ig a Posta Rendeleték Tára és a Távirászati Rendeleték Tára magyar és német nyelven jelent meg. Az 1867. évet megelőzően azonban csak német nyelvű Rendeleték Tára jelent meg.

Önállóságunkat kidomborította az is, amikor az országgyűlés 1876-

ban meghozta a kereskedelmi törvényt, amely a postát kereskedelmi vállalatnak minősítette, továbbá 1876-ban a közigazgatási bizottságokról szóló törvényt, amely ott a postának képviselőt biztosított. Még 1878-ban szentesítették a büntető törvénykönyv is, mely többek között a posta és távíró titkot is védi.

Igen nagy jelentőségű e szempontból az 1885. évi IX. tc. a postatakarékpénztárról, amely a postahivatalok részére új működési területet biztosított.

A m. kir. posta önállóságának teljes megoldásához azonban el kellett jönni a vaskezü Baross Gábornak. Az ő minisztersége 1887-ben a magyar posta fejlődésében új korszakot teremtett, mert az osztrák postával olyan egyezményt kötött, mely legalább a belforgalomban megszüntette függőségünket s részünkre a szabad elhatározás és fejlődés alapjait teremtette meg.

Baross Gábornak kihatásaiban fontos másik intézkedése a postának a távíróval 1887-ben történt egyesítése volt. Az egyesítéssel Baross pénzügyi megtakarítást tudott elérni s egységes igazgatást vitt be az állami hírszolgálatba.

Baross Gábor dr. Hager Vilmos postatanácsost (későbbi dr. Henyneyi Vilmos) és Opris Péter távírda titkárt az egyesítés keresztülvételének tanulmányozására külföldre küldte ki. Az ő jelentésük, illetőleg tervezetük szolgált azután alapul a posta és távíró egyesítésére.

Rá kell itt mutatnom arra is, hogy a kiegyezéstől 1887-ig a posta és távírda intézmény rohamos fejlődésnek indult.

Hogy csak egy statisztikai adatot említsek, a kiegyezéskor a posta személyzeti létszám 716 volt (köztük sok ittmaradt osztrák tisztviselő). Ez a létszám 1887-ig 4500-ra emelkedett, tehát majdnem meghétszereződött.

Az átvételkor 818 alkalmazottja volt a távírónak, akik közül csak 300 maradt meg magyar szolgálatban. A pótlásról tanfolyamok gyors berendezésével kellett gondoskodni.

Természetes, hogy a személyzeti létszám 1887-ig a távírónál is megsokszorozódott.

Baross Gábor a két intézmény működésének egyszerűbbé tételét szintén az egyesítéssel kívánta elérni.

Az egyesítésre vonatkozó rendelet 1887. július 5-én jelent meg a Postai Rendeleték Tára 30-ik számában 1887. július 16-án a Távírászati Rendeleték Tára 8-ik számában.

Ennek a rendeletnek első e) alpontja állította fel a pécsi posta és távírda igazgatóságát, amelynek területét Baranya, Somogy, Tolna, Zala vármegyében, továbbá Vas vármegyéből a muraszombati posta-távíró és a frankóci postahivatalra állapította meg.

Ez a terület a Trianon által elveszített délbaranyai és muraközi rész kivételével, megegyezik az igazgatóság mai területével. Az új igazgatóság tulajdonképpen a soproni postaigazgatóság területének kettéosztásából keletkezett, de magában foglalta a nagykanizsai távírda-igazgatóság területét is.

Az 1887. évi jelentés rámutatott arra, hogy a személyzeti létszámot 358 egyénnel, a személyzeti járandóságokat 333.000, a helyiségek évi bérét pedig 146.000 forinttal lehetett apasztani.

Amikor felmerült a nagykanizsai távirdaigazgatóság megszüntetésének, illetőleg a postaigazgatósággal való egyesítésének terve, Nagykanizsa nagy küzdelmet fejtett ki, hogy az egyesített igazgatóság ott helyeztessék el.

Baross Gábor azonban a pécsi elhelyezés mellett döntött. Ennek a döntésnek nagyrésztben az a nagy áldozatkészség volt az oka, amelyet Pécs szabad királyi város az új postaigazgatóság helyiségeinek és felszerelésének ingyenes rendelkezésre bocsájtása körül kifejtett.

A város polgármestere akkor a nagynevű és bölcs előrelátású Aidinger János kir. tanácsos volt.

Baross miniszter a kérdés lebonyolítására 1887. július elején Opris Péter táviró titkárt küldte ki.

Aidinger 1887. július 5-ére bizalmas tárgyalást hívott egybe s Pécs szabad királyi város a helyiségek bérlésére már ekkor 1.000 forintot, az igazgatói lakás bérlésére pedig 500 forintot ajánlott fel.

Nem akarom részletezni azokat a tárgyalásokat, amelyek ez ügyben lefolytatódtak, ahelyett csak az 1887. évi július 14-én a közmunka és közlekedésügyi minisztérium és Pécs szabad királyi város között kötött szerződés egyes pontjait ismertetem. Eszerint a Pécssett felállítandó kir. posta és távirda igazgatóság által igényelt helyiségeket 1887. november 1-től számított 12 éven át, a város ingyen bocsátotta rendelkezésre.

Egyúttal kötelezte magát a város közönsége arra is, hogy a posta és távirda igazgató számára ugyancsak 12 éven át, állásának megfelelő szabad lakást ad, ennek hiányában pedig évi 500 forint lakbért biztosított.

Pécs szabad királyi város közönsége saját költségén szerelte fel a posta és távirda igazgatóságot a szükséges bútorokkal és egyéb berendezési tárgyakkal. Ha pedig az igazgatóság szervezése után, a belső felszereléshez apróbb bútor vagy tárgy beszerzésének szüksége mutatkoznék, felhatalmazta az igazgatót, hogy a felszerelést ugyancsak a város közönségének költségén, mégis legfeljebb 700 forint erejéig kiegészítse. Az összes felszerelés az igazgatóság felállítása napjával a m. kir. posta és távirda kincstár tulajdonába ment át és e naptól kezdve az egész felszerelés fenntartása és pótlása is a kincstárt terhelte.

A város közönsége hozzájárult az igazgatóság helyiségeinek fűtéséhez, 12 éven át évi 225 forinttal, avagy a helyi árakhoz mérten az összegnek megfelelő minőségű tüzfával.

A város közönsége kikötötte, hogy a fent említett 12 év leforgása előtt a pécsi m. kir. posta és távirda igazgatóságot sem feloszlatni, sem más városba avagy községbe áthelyezni nem lehet.

A szerződésben körülírt időtartam lejártával természetesen új egyezkedésnek volt helye.

Ezt a szerződést a közmunka és közlekedésügyi miniszter 1887. évi július 27-én kelt 31.272. számú leiratával jóváhagyólag elfogadta s a város nagy áldozatkészsége felett elismerését fejezte ki.

A város az új pécsi postaigazgatóság részére 15 szobát rendezett be.

Megemlítem itt még azt is, hogy a város a posta és távirda igazgatóság részére 20 lakószobából és 16 mellékhelyiségből álló épület-

részt, a Pécsi Kölcsönös Segélyzőegylet Király-, Mór- és János-utca sarkán épült házában 12 évre évi 2.000 forintért vette bérbe. Így a város áldozatkészsége a 12 évre több mint 30.000 forint kiadást jelentett.

Természetes, hogy Pécs város akkori polgármesterének, Aidinger Jánosnak fedezetről kellett gondoskodni. Az ő nagyvonalúságára vall, hogy milyen könnyen találta meg ennek a módját. A belügyminiszterhez jóváhagyás végett tett előterjesztésében kiemelte, hogy a székesegyházi uradalom szabolcsi kőszénbányája után 1887-től kezdve a körülbelül 3.000 forintra tehető adót Szabolcs község helyett, Pécssett fogja befizetni, amely összeget teljes egészében az igazgatóság felállítására lehet fordítani.

A pécsi posta és távirda igazgatóság első vezetője Opris Péter lett. Kinevezése a Posta-Távirda Rendeleték Tára 1887. évi 34. számában 1887. évi július 27-én jelent meg.

Opris távirótitkárból lett posta és távirda igazgató, ami olyan kivételesen gyors előlépés volt, hogy arra kevés példa van a magyar posta történetében.

Az igazgatóság 1887. szeptember hó 1-én ideiglenesen a Mohács-pécsi vasút Felsőmalom-utcai házában kezdte meg működését.

Opris Péter, bár eredetileg köz- és váltóügyvéd volt, nagy rátermettségű kiváló vezetőnek bizonyult. Nemcsak az igazgatóság vezetésében mutatott fel nagy eredményeket, hanem Pécs város társadalmában is nagy szerepet játszott és az egész kerületben általános megbecsülést vívott ki.

Opris sokoldalúságát bizonyítja az is, hogy annakidején a Pester Lloydban a posta-távíró és vasút egyesítése tárgyában megjelent cikkei is általános érdeklődést keltettek.

Működésében nagy súlyt helyezett a nagy-gyakorlatokon, királygyakorlatokon és udvari vadászatokon a táborig távirdák és posták kitűnő megszervezésére. Ezért számos kitüntetést is kapott: Lovagja volt a III. o. Vaskorona rendnek, tulajdonosa a Koronás Erdemrend keresztjének, tagja a II. o. Porosz koronarendnek, a III. o. Porosz Vörös Sas rendnek és a Schaumburg Lippei II. o. házi rendnek.

Opris Péter működésének egyik legnagyobb eredménye a Deák-utcai jelenlegi postapalota felépítésének keresztülvitele volt. Már 1894-ben átfirt a városhoz, közölve, hogy a mostani helyiségek az igazgatóság céljára nem felelnek meg.

A tárgyalások során sikerült a várossal a bérlet meghosszabbítására olyan megállapodásra jutni, hogy az építésre vonatkozó tárgyalások befejeztéig, a posta a város költségeihez évi 1150 forinttal járult hozzá.

Eltekintve Maleter Rudolf azon ajánlatától, melyben a Siklósi országot és Gyár-utca sarkán épült emeletes házat a mellette lévő malommal ajánlotta fel az új postaépület céljaira, tulajdonképpen két komoly terv merült fel az építésre. Az egyik, hogy a város megvásárolja a Nepomuk (Munkácsi Mihály)-utcában Barta és Verbay tulajdonát képező — az akkori postahivatallal szomszédos — házat, továbbá Höffler testvéreknek a Kigyó (Virág)-utca 16. szám alatt lévő házat. Ez a terület azután az izraelita hitközség szomszédos telkéből kikerekítették.

A másik megoldás szerint, a város átengedné a postapalota céljaira a Deák-, Eötvös- és Kert-utcák és a városi tornacsarnok által határolt terület megfelelő részét.

Pécs város törvényhatósági bizottsága a kérdést 1899. évi december hó 11, 12, 13-án tartott rendes ülésén vette tárgyalás alá. A város tanácsa az első megoldás mellett foglalt állást, azonban Erreth János ügyvéd a második megoldás elfogadását javasolta. Szavazásra kerülvén a kérdés, csak 19-en szavaztak a város tanácsának javaslata mellett, ellenben 57-en Erreth indítványát fogadták el.

Erreth János elfogadott indítványa szerint ekkor a város 2.000 négyzetméter területet ajánlott fel ingyen a kincstárnak. Ezzel szemben a kincstárnak a növegylet e területen lévő ovodáját saját költségén meg kellett vásárolnia.

A tárgyalások 1901. második feléig húzódtak el, amikor is a kincstár a növegylet házáat 36.000 koronáért örök áron megvette és a város most már 3067 négyzetméter térfogatú telekről állított ki adománylevelet a kincstár részére.

A monumentális két emeletes postaépület építését 1902. augusztus végén kezdték meg és 1904. április havában fejezték be. A postaigazgatóság 1904. május hó elsején, a posta-távíró hivatal pedig augusztus első felében költözködött be az új épületbe.

Itt említem meg, hogy a posta 1900. március 25-én átvette Koharits Ferentől 13.000 koronáért a 106 előfizetővel bíró közhasználatú távbeszélő hálózatát.

A távbeszélő központot ideiglenesen a Munkácsi Mihály-utcai régi postaház emeleti toldalékán helyezték el, ahol igen szűken fért el.

A jelenlegi (Deák-utca 10. szám alatti) postaépületben a telefon részére már modern berendezés épült, az úgynevezett közöstelepű (C. B.) berendezés, amely 1500 előfizető befogadására volt alkalmas.

Opris további működésében olyan esemény, amely csak a pécsi postaigazgatóságot érintené, nem történt. Opris Péter 25 évi vezetői működés után 1913. március 27-én éjjel váratlanul halt meg; szívszélhűdés ölte meg. Az igazgatóság személyzete a tanácsterem részére arcképét megfesttette, a város pedig díszsírhelyet ajánlott fel hamvainak.

Opris Pétert az igazgatóság vezetésében helyettese, Brunner Oliver postaigazgató követte. Ő alatta tört ki a háború. Brunner eltérően a többi igazgatóságtól, külön hadi ügyosztályt szervezett meg, melynek tagjai neki tartoztak referálni, úgy, hogy a háborús ügyeket mindig kezében tartotta.

Brunner a háború kitörése után Pécssett egy „tábori osztályozó állomást“ állíttatott fel a küldemények tábori posták szerint való irányítására. Ez az osztályozó állomás, amelybe nemcsak postai alkalmazottak, hanem katonák is voltak beosztva, a háború végéig működött.

Brunner csak három éven át vezette az igazgatóságot, 1917. június 5-én meghalt. Őt is szívszélhűdés ölte meg.

Dr. Forgon Lajos postafőtanácsos rövid helyettesi működése után, 1917. augusztus havában Battenberg Lajos postaigazgató vette át a vezetést.

Battenberg Pestre vágyódott vissza s nem tudott Pécssett gyöke-

ret verni. Amikor 1918. októberében kiűtött a forradalom, az ottani személyzet kérelmére Budapestre távozott. Ekkor helyettese Szabon István postaigazgató, később mint főigazgató maradt itt ideiglenes vezetőnek.

A forradalom Pécs város lakosságának nagyrészét is magával ragadta. Megalakult a „Nemzeti Tanács” s a posta személyzetétől egyik régi lelkes függetlenségi képviselő kivette az esküt.

Hamar megjött azonban a kiábrándulás, amikor az ellenség minden oldalról betört az országba s az ország területén megindultak a fosztogatások.

A szerbek Cveticcs alezredes parancsnoksága alatt 1918. november 15-én érkeztek Pécsre. A város minden hatósága, köztük a posta is, közzétett egy proklamációt a lapokban, amelynek következménye az volt, hogy a szövegezésben részt vett 5—6 egyént, köztük néhai Tarlós György dr. titkárt is, letartóztatták.

A proklamáció miatt Cveticset Pécsről elhelyezték és helyette Radovánovics szerb ezredes jött parancsnoknak, akinek uralma alatt a legnagyobb atrocitások indultak meg.

Radovánovics parancsnoksága idején rendelték ki a szerbek a postára Mikleán Steván szerb postafelügyelőt, akinek megjelenése ellen tiltakoztunk, de a szerb katonaság írásban kiadott rendelettel kötelezett bennünket arra, hogy neki a postán helyet biztosítsunk.

Amikor Radovánovics intézkedésére szerb katonák vették ellenőrzés alá a Magyarország felé menő távbeszélő vonalakat, Lorényi (Lóhr) Gyula műszaki főellenőr a padlásra egy hordozható távbeszélő készüléket vitt fel s azt szükség esetén a rendezőszekrényhez kapcsolta. Erről a készülékről néhai Szabon István, a pécsi postaigazgatóságnak a szerb megszállás alatti vezetője, továbbá néhai Ruwald Ferenc és Fábián Jenő postatanácsosok adtak értesítést a postavezérigazgatóságnak. Sőt, megtörtént az is, hogy Oberhammer Antal és dr. Kerese György — akkori magyar kormánybiztosok — beszéltek onnan Budapesttel.

Mikleán Stevan szerb felügyelőnek ezek a beszélgetések tudomására jutottak s rögtön Radovánovics-hoz fordult, hogy erről tegyen jelentést. Radovánovics a padlás alapos átvizsgálását azonnal elrendelte, minthogy azonban korán besötétedett, a kutatást másnapra kellett halasztani. Ekkor már Mikleán felváltására jelentkezett Rothe Ernő, volt osztrák-magyar katonai távirótiszt. Rothe, Lorényit (Lóhrt) vette maga mellé szakembernek, illetőleg tanácsadónak s Lohr olyan ügyesen viselkedett, hogy a vizsgálatnak az az eredménye, hogy a padlásról egyáltalán nem lehet beszélni.

1919. elején merült fel a kaposvári kirendeltség terve. Először az volt az igazgatóságnak a terve, hogy a személyzet nagyobb része menjen ki, később azonban Kleckner Alajos postaigazgató vezetésével csak 4—5 tisztviselő küldetett ki, kiknek számát az idők folyamán szaporítottuk.

1919. évi február hó közepén a szerbek ellen való ellenállás, politikai sztrájkká alakult. Ezt tulajdonképpen a szocialisták tervezték, de résztvett abban a város egész közönsége. A mozgalomba a posta is

bekapcsolódott oly módon, hogy a sztrájk pillanatában elromlott az egész távbeszélő és távíró hálózat.

Ez alkalommal roham lépésben érkezett a szerb katonaság a postára és Szabon István főigazgatót, valamint az előre kijelölt túszoikat, még pedig Szabó József főtanácsost, Fábián Jenő tanácsost és Tarlós György dr. titkárt erős katonai fedezet mellett vitték el a szerb parancsnokságra.

Szabont, Radovánovics fedezet mellett visszaküldte, hogy hozassa rendbe a telefonközpontot, a többieket azonban letartóztatta. Hamarosan megérkeztek a város más kijelölt túsza is, akik közül Radovánovics többeket szintén letartóztattott.

A letartóztatottak közül Fischer Béla akkori vármegyei másodfőjegyzőt (mostani alispánunkat), Makai István gazdasági tanácsnokot (mostani polgármesterünket), Blaskovics Iván tiszteletbeli főjegyzőt (jelenlegi sásdi főszolgabíró) és a három postai túszt, néhány nap mulva erős fedezettel Észékre, onnan Mitrovicára szállították, ahol közel 3 hétig tartották őket fogva.

Minthogy Szabon postafőigazgató a telefonközpontot nem tudta, de nem is akarta rendbehozni, Radovánovics később őt is elfogatta és Zágrábba szállította.

A sztrájk alatt szerb katonaság tartotta megszállva a postát. Március 14-én reggel 9 órakor a szerb őrség parancsnoka kivonultatta a katonaságot és tisztviselőink elfoglalták helyüket.

A sztrájknak postai szempontból meg volt az eredménye, mert a szerbek március 14-ével, bár csak korlátozva, megnyitották a postatávíró és telefon forgalmat az ország meg nem szállt részei felé, oly módon, hogy a fővárosi sajtóval naponta egy órán át telefonbeszélgetést cenzura mellett folytathattak.

A közönség a demarkációs vonalon kívül eső területekkel 8—11 és 15—18 órák közti időben érintkezhetett telefonon és oda táviratokat is adhatott fel.

Ezenkívül két oldalas cenzurázott leveleket lehetett a meg nem szállott területre küldeni.

Örömünk azonban nem volt hosszan tartó, mert néhány nap mulva Magyarországon kiütött a kommunizmus, mire Radovánovics szerb ezredes, városparancsnokot a sztrájk végén felváltó Colak-Antics ezredes minden engedelményt visszavont és a legszigorúbb határozást rendelte el.

Mégis sikerült, ha nem is rendszeresen, legalább időszakonként a meg nem szállt területre postaanyagot küldeni és így a kaposvári postaigazgatósági kirendeltséggel is valamelyes összeköttetést fenntartani. Ebben segítségére volt az igazgatóságnak a barcsi 1. számú hivatal egész személyzete.

Később az entente missiónál Pécsen működő Derain francia őrnagynál sikerült elérni, hogy az a saját postaanyagával együtt, egy kisebb levélsomagunkat is elküldötte a meg nem szállt területre és onnan be is hozta levélsomagjainkat.

Ezenkívül néha a kirendeltséggel is sikerült az éjjeli órákban egy-egy távbeszélgetést váltani, ami Kratofil Jenő akkori segéd tisztnek volt érdeme. Kratofil jelenleg a 4. honv. vegyesdandár parancsnok-

ságnál Tarlós Jenő néven, mint m. kir. honvéd távirász főtisztviselő működik.

Veszély fenyegette önállóságunkat 1919. október havában, amikor a belgrádi postaminisztérium Kovachevich András zágrábi postatitkárt Pécsre, a posta átvételének előkészítésére rendelte ki.

Kovachevich csak pár hónapig volt itt, mert ekkor már megjött Párisból a hír, hogy ez a terület nem lesz a szerbeké, mire ő 3 napi szabadság ürügye alatt eltávozott és sohasem tért vissza.

Szomorú részei voltak a megszállásnak a rekvirálások. Ezeket a postán 1920. május havában a legnagyobb vandalizmussal hajtották végre.

Eljártunk a Pécssett működő entente missiónál, a szerb katonai parancsnokságnál és a szerb kormánybiztosnál is, de eredményt nem tudtunk elérni. Legsúlyosabb volt reánk nézve, a fűtőtestek elrekvirálása, amelyeket utolsó darabig kitéptek helyükből.

Minthogy a szerbek 1920/21. telén is itt voltak, a tél közeledtével megkíséreltük a fűtőtestek visszaszerzését, de persze eredmény nélkül, mert ők maguk is csak annyit tudtak megállapítani, hogy azok Eszékig jutottak el. Ott valószínűleg ócskavasként kerültek eladásra.

Társadalmi akció útján kellett tehát új fűtőtestekről gondoskodnunk. Sikertelen is a pécsi Máv. üzletvezetőségnek, a Pius gimnáziumnak és a Höffler börgyárnak segítségével, annyi fűtőtestet kapnunk, hogy kevés helyre összezsúfolva tovább dolgozhattunk.

Lassankint odáig jutottunk, hogy az összes állami hivatalok és hatóságok alkalmazottai a hivatalokból ki voltak tiltva, csak a posta volt magyar kézen.

Attérek itt a Baranya bélyegek rövid ismertetésére. Budapestről meghatározott mennyiségű bélyegnek magasabb értékűvé átnyomására kaptunk engedélyt. Az eredeti terv szerint „Dunántúli megszállás 1919“ felírást kellett volna a bélyegekre nyomni, de a szerbek ehhez nem járultak hozzá s így a felülnyomás szövege: „Baranya 1919“.

Miután a kommunizmus kitörése után a meg nem szállott területekkel az érintkezés nehézségekbe ütközött, itteni elhatározásra az első felülnyomásnál nemcsak az eredetileg meghatározott mennyiségű bélyeg, hanem az igazgatósági pénztár egész készlete felülnyomatott.

A felülnyomott bélyegek nagyrészt a rányomott értéknél jóval magasabb áron egy eszéki konzorcium vásárolta meg. A befolyt összegből az igazgatóság a városnál akkor már fennállott 700.000 korona tartozását fizette ki, a fennmaradó összeg nagyrészt pedig a tisztviselők nyomorának enyhítésére fordította.

Az 1919. év végén egy második kiadású „Baranya“ bélyeg is adódott ki. Mind az első felülnyomásról, mind a másodikról készült jegyzőkönyvek kivonatai a budapesti bélyegmúzeumban láthatók.

A tisztviselők segélyezésére első sorban azért volt szükség, mert a meg nem szállt területen az állami alkalmazottak illetményeik nagyobb részét akkor már természetbeni ellátásban kapták, amit itt meghonosítani nem lehetett.

A megszállás utolsó napjaiban a segélyezésre fel nem használt

összeg, 121.709 K 50 f. volt, amelyet Szabon István postafőigazgató a felszabadulás előtti napon a „Postás Szanatórium Alap“ javára a pécsi igazgatósági pénztárba helyezte el.

Végre 1921. augusztus 21-én eljött a felszabadulás órája. A posta személyzete a női alkalmazottak által gyönyörűen kivarrt zászló alatt Szabon István postafőigazgató vezetésével vonult fel a Széchenyi-téren rendezett nagy ünnepségre.

Szabon István idejei ekkor már teljesen le voltak romolva és nyugdíjazását maga kérte.

A pécsi postaigazgatóság személyzete Szabon István arcképét ép úgy megfestette a tanásterem részére, mint a többi vezetőét. De legnagyobb dicsősége volt Szabon Istvánnak, amikor Pécs város legnagyobb egyesülete, a „Pécsi Polgári Kaszinó“ díszelnökévé választotta s arcképét közgyűlési termében helyezte el.

Szabon István után dr. Mayer József postafőigazgató vette át az igazgatóság vezetését. Dr. Mayer József postai működése mellett igen nagy súlyt helyezett a jótékony akcióira. Egyik vezető embere volt a „Keresztény Nemzeti Ligá“-nak. Ő alapította az azóta kiváló hírnévre szert tett „Pécsi Postás Dalárdát“ is.

Jótékony akcióit a katonaság is támogatta s bizonyára sokan emlékeznek rá, amikor a karácsony előtti napokban katonai szekereken, katonák egy-egy postaaltiszt kíséréte mellett, elszállították a fűtőanyagot és élelmiszereket a város szegényei részére.

Dr. Mayer, a Szabon által letétbe helyezett 121.709 K 50 fillért, 1922-ben kivette a postapénztárból és abból árudát és több kisebb üzemet létesített.

Ilyen módon az összeget megmentette a további elértéktelenedéstől. Ez az összeg lassanként 14.000 pengőre növekedett, amelyből a személyzet „A magyar királyi pécsi postaigazgatóságnak alárendelt kincstári alkalmazottak jutalomból alapja“ néven egy alapítványt készílt létesíteni.

Dr. Mayer József 1929. június 27-én agyvérzésben halt meg. A város részére is díszsírhelyet ajánlott fel. Temetésén olyan nagyszámú közönség vett részt, amire Pécsen még alig volt példa.

Mayert az igazgatóság vezetésében 1929. szeptember 1-től Staár Ferenc postafőigazgató követte. Staár szeretetreméltó egyéniségével, hamar közkedvelt lett a városban, de szolgálati ideje lejárván, 1932. szeptember 30-án nyugállományba került.

A közbeszó 1930-as év rendkívül fontos a pécsi posta történetében, mert ez év december 6-án adta át a forgalomnak az igazgatóság az automata távbeszélő központot, amivel aztán a legmodernebb telefonberendezést kaptuk.

Staár Ferenc után Rutényi Árpád postafőigazgató következett, aki 1932. október 1-től 1934. június 30-ig vezette az igazgatóságot, amikor is szolgálati ideje lejártával, nyugdíjazták.

1933. évi február hó 9-én nyílt meg a pécsi rádió releé állomás.

1934. július 2-től dr. Guta Elemér postafőigazgató vezette az igazgatóságot, akit 1935. szeptember 16-tól a költségvetési, pénzügyi és

statisztikai ügyosztály vezetésére a postavezérigazgatósághoz rendelték be.

1935. év november 1-től kezdve a pécsi postaigazgatóság vezetője dr. Hollán Péter postafőigazgató.

Forrásaim: Dr. Henney Vilmos: A magyar posta története.
Posta Rendeleték Tára.
Távírászati Rendeleték Tára.
Pécs szab. kir. város levéltára.
Saját feljegyzéseim.

Postagalamb útján történő levélszállítás jogi természetéről.

Irta: Dr. TORDY GÉZA m. kir. postasegédtitkár, ügyész.

La nature juridique du transport par pigeon voyageur.

Par M, le Dr. Géza Tordy, Aide-secrétaire de poste, Avocat.

La question se pose de savoir si le transport de ses propres correspondances par pigeon voyageur, ne constitue pas une exception au monopole de transport réservé à la poste et arrêté par l'art. 2. §. 2. de l'article de loi XXXV de 1936 D'après cette loi, seulement une personne peut être le sujet du transport des correspondances, par conséquent, le transport des lettres par pigeons voyageurs ne fait pas exception au monopole postal. Cette action ne constituant pas une exception, elle enfreint en même temps les dispositions prohibitives de l'article de loi précité, car il est interdit, même dans les cas exceptionnels fixés par la loi, de créer toute installation pour le transport des correspondances. En interprétant la loi, le pigeon voyageur peut être considéré comme une installation.

A közelmúltban felmerült az a kérdés, hogy ha egy cég vidékre kiküldött ügynöke különböző személyektől megrendeléseket vesz fel, ezeket összegyűjtve levélbe helyezi és a levelet a magával vitt postagalamb útján küldi meg cégének, e cselekmény von-e maga után és milyen jogkövetkezményeket.

Ezzel kapcsolatban vizsgálni lehet azt a körülményt, hogy mivel a postagalamb a levélszállítás egyik eszközének tekinthető, nincs-e a lehetőség arra, hogy az ily módon történt levélszállítás az 1936 : XXXV. tc. (Postatörvény) 2. §. 2. pontjában megállapított és a m. kir. postának fenntartott kizárólagos levélszállítási jog alóli kivétel alá vonassék.

A postatörvény (továbbiakban: törvény) 2. §. 2. pontja szerint a m. kir. postának levelek belföldi . . . . stb. forgalmára fenntartott kizárólagos szállítási joga alá nem esik a megcímezett levél szállítása, ha azt a küldőnek vagy a címzettnek háznépéhez tartozó vagy erre felfogadott személy viszi és sem a küldő, sem a levélvivő nem foglalkozik azzal, hogy leveleket szállítás végett összegyűjtson.

Az itt tárgyalt esetben az összegyűjtött megrendeléseket tartalmazó levelet, az ügynök saját levelezésének kell tekinteni. Ebből következik, hogy a felvetett kérdés elbírálásánál a törvény 2. §. 2. pont-

jának azt a rendelkezését, mely a leveleknek szállítás céljából történő összegyűjtését tiltja, figyelmen kívül kell hagyni s e törvényhely alapján csupán azt kell vizsgálni, hogy a postagalamb a levélvívő (küldőnc) fogalma alá vonható-e vagy sem.

A 2. §. 2. pont a küldőnek vagy a címzettnek háznépéhez tartozó vagy külön erre felfogadott *személyről* tesz említést. A törvénynek ebből a meghatározásából pozitív és negatív irányú megállapítás vonható le. Pozitív irányból tekintve, — a törvényhozó a 2. §. 2. pontban foglalt kivétel feltételeként — a levélszállítás alanyát jelölte meg, még pedig olyképen, hogy az, aki a levélszállítást teljesíti, csak *személy* lehet; negatív szempontból tekintve, az olyan levélszállítás, — mely egyébként a törvény 2. §. 2. pontjában előírt feltételeknek megfelel, de nem személy által teljesítettik, — nem lesz ennek a törvényhelynek kivételt megállapító rendelkezése alá vonható.

A törvényben általános (generalis) szabályként jelentkezik, hogy a levélszállítást kizárólag a m. kir. posta teljesítheti. Ezzel az általános jellegű rendelkezéssel szemben állanak azok a kivételek, melyeket a törvény 2. §-a taxativ módon felsorol. Az olyan levélszállítás, mely a taxatio keretébe nem illeszthető be, a törvény generalis rendelkezése alá tartozik. Másképen kifejezve, — a m. kir. posta elkerülésével teljesített minden olyan levélszállítási mód, mely mint kivétel nincs megengedve, — a m. kir. postának a levelek belföldi stb. forgalmára fennálló kizárólagos szállítási jogába ütközik.

Ha az itt előadottakat a felvetett jogesetre vonatkoztatjuk, azt látjuk, hogy a postagalamb útján történő levélszállításra a törvény 2. §. 2. pontja *nem alkalmazható abban az értelemben*, hogy ez a levélszállítási mód, — mint törvényi kivétel — *megengedettnek legyen tekinthető*. A törvény 2. §. 2. pontja esetében, a m. kir. posta elkerülésével történő levélszállítást a levélvívő *személyiségén* keresztül kell elbírálni; már pedig a postagalamb útján végzett levélszállítást — bár ez is a m. kir. posta elkerülésével történt — nem bírálhatjuk el e törvényhely alapján azon egyszerű oknál fogva, hogy a postagalamb nem *személy* s így a levélszállításnak *alanya* sem lehet.

A jogesetet ezideig abból a szempontból vizsgáltuk, hogy az nem vonható-e a törvény 2. §. 2. pontjában foglalt kivétel alá. Vizsgáljuk most azt, hogy ez a jogeset nem ütközik-e ugyanennek a törvényhelynek tiltó rendelkezésébe.

Mint fentebb már említettem, abból, hogy a postagalamb útján történő levélszállítás nem sorozható a törvényi kivételek közé, már önmagában is következik, hogy az ilyen szállítási mód törvénybe ütközik. Következik azonban ez a megállapítás magából a törvény tiltó parancsából is. Ennél az utóbbi következtetési módnál a postagalambot, mint *levélszállítási eszközt* többé már nem lehet figyelmen kívül hagyni és a kérdésnek ily szempontból vett vizsgálatánál kiindulási pontként jön tekintetbe.

A törvény 2. §-ához fűzött miniszteri indokolás szerint minden oly cselekvést, amelynek a levelek gyűjtése, továbbítása vagy kézbesítése a célja, a törvény szempontjából berendezésnek kell tekinteni.

Az ismertetett jogesetben a postagalamb levelet szállított, vagyis eszközévé vált a levélszállításnak. Minthogy a miniszteri indokolás

szerint minden levélszállításra alkalmas eszköz a törvény szempontjából berendezésnek tekintendő, ennél fogva a tárgyalt jogesetben a postagalambot is berendezésnek lehet tekinteni.

A törvény berendezés létesítésének tilalmáról, a 2. §. 3. pontban rendelkezik. Eszerint levelek gyűjtésére, továbbítására vagy kézbesítésére berendezést létesíteni — egyes törvényekben megállapított kivételektől eltekintve — nem szabad.

Abból, hogy a törvény ezt a tilalmat a 2. §. 3. pontban mondja ki és ugyanitt említi — mint törvény alóli kivételt — a helyi forgalomban szétküldhető leveleket, első látszatra azt a következtetést lehetne levonni, hogy a berendezés létesítésének tilalma csupán a 3. pontban említett helyi levélre vonatkozik. Ha azonban a törvény 2. §. 3. pontját egybevetjük ugyanennek a §-nak 1. és 2. pontjaival, arra a megállapításra jutunk, hogy a berendezés létesítésének tilalma a 2. §. 1—3. pontjában felsorolt esetek mindegyikére egyaránt kiterjed.

Ennek a megállapításnak alapjául szolgál az a megfontolás, hogy a törvény a berendezés létesítésének tilalmánál nem tesz különbséget aszerint, hogy címnélküli nyitott stb. levélről van-e szó, vagyis a berendezés tilalmának szempontjából a levél milyensége közömbös. A törvény 2. §. 1—3. pontja ugyanis a kizárólagos szállítási jog alóli kivételekkel kapcsolatban *levélről* tesz említést (Igy: az 1. pontban címnélküli nyitott-, a 2. pontban megcímezett-, a 3. pontban pedig helyi levélről), ellenben a gyűjtés, továbbítás vagy kézbesítés céljait szolgáló berendezés létesítésének tilalmánál „*ily levelek*“ kitételt használ. E megállapítás helyességének további bizonyítékaul szolgál a 2. §-hoz fűzött miniszteri indokolásnak az a része, mely szerint a törvény „A 3. pontban *külön kiemeli* a helyi forgalomban szállított levelekkel kapcsolatos berendezések . . . létesítésének tilalmát.“ Ha a törvény a tilalmat csupán a 3. pontban szabályozott esetre kívánta volna alkalmazni, akkor nem lett volna szükség arra, hogy e tilalom a 3. pontra vonatkozólag külön kiemeltessék.

Ezek alapján tehát arra a feltett kérdésre, hogy a tárgyalt jogeset a törvény 2. §. 2. pontjában foglalt tiltó rendelkezésbe ütközik-e — igennel felelhetünk. Az ügynöknek az a ténykedése, hogy az általa küldött levél szállítására olyan eszközt használ, mely — a törvény szempontjából vett — berendezés fogalmát kimeríti, törvény által tiltott cselekmény.

Összegezve az elmondottakat, a tárgyalt jogesetet a törvény 2. §. 2. pontja alapján elbíráltuk oly módon, hogy az nem tartozik a hivatkozott törvényhelyben megállapított kivétel fogalma alá s egyben ugyanennek a törvényhelynek tiltó rendelkezésébe ütközik.

A törvény értelmében — a m. kir. postának fenntartott kizárólagos szállítási jog alá eső leveleknek a posta elkerülésével történő szállítása vagy szállíttatása súlyos jövedéki kihágás és a törvényben megállapított jogkövetkezményeket vonja maga után. A felvetett esetben az ügynöknek cselekménye, azonfelül, hogy tiltó jogszabályba ütköző, egyben büntetendő is, mert a postagalamb útján történő levélszállítás, — az előadottak szerint — a m. kir. posta elkerülésével történt levélszállítás s mint ilyen kimeríti a súlyos jövedéki kihágás tényálladékát.

Racionalizálási intézkedések a svájci postán 1920-tól 1935-ig.

(A L'Union Postale 1937. évi 6. és 7. számából.)

A világháború előtt a svájci posta évi mérlege mindig jelentős nyereséggel zárult. 1900-tól 1913-ig ez a nyereség évenként 3,000.000 svájci frank fölé emelkedett. A világháború kitörésével azonban a helyzet egy csapásra megváltozott: a bevételi többlet jelentős veszteséggé alakult át. Míg 1875—1913 között az összes felesleg 83,000.000 frankot tett ki, addig 1914-től 1922-ig a hiány 107,000.000 frankra rúgott.

A hiány egyensúlyozása céljából a svájci posta kénytelen volt egyrészt díj-szabását felemelni, másrészt lényeges racionalizálási intézkedéseket tenni. Ehhez járult még a postaforgalom örvendetes emelkedése olyannyira, hogy 1923 óta a posta ismét nyereséget tud felmutatni. Az alábbiakban ismertetjük azokat a körülményeket, amelyekkel a svájci postának sikerült elérnie azt, hogy kisebb személyzettel és csekélyebb költséggel a réginél lényegesen nagyobb forgalmat tud lebonyolítani. E racionalizálás nélkül nemcsak a személyzet létszámát kellett volna tetemesen megnövelni, hanem a kiadások is nagymértékben megnövekedtek volna.

A személyzet létszámának apasztása.

A kiadások csökkentése érdekében a forgalomcsökkenés által megokolt személyzeti létszámapasztás volt az első teendő. Az évi kb. 600 főnyi természetes apadást oly módon növelték, hogy az idősebb és a szolgálatra kevésbé alkalmas tisztviselők kiválását meggyorsították és ugyanakkor csökkentették az új felvételeket. Ezt az eljárást indokolta az a körülmény is, hogy 1914 óta a forgalom csak jelentéktelen emelkedést mutatott. Így az 1920 évi 16.873 főről az 1924. év végéig 15.466-ra csökkentették a létszámot. Ezen az alacsony létszámon maradt a személyzet 1929-ig, amikor a forgalom növekedése ismét személyzetszaporítást követelt. Utóbb a gazdasági válság következtében a forgalom újból visszaesett s ezért a személyzetet is csökkentették. Az 1931. évi 16.413 alkalmazottal szemben az 1935. év végén 16.086 alkalmazottja volt a svájci postának.

A postai szolgáltatások csökkentése.

A világháború előtt a levélpostát a nagyobb városokban naponta 5—6-szor, a közepes nagyságú helységekből 3—4-szer és számos faluban 2—3-szor kézbesítették.

A személyzethiány még a mozgósítás kezdetekor arra készítette a postát, hogy a kézbesítések számát csökkentse. A közönség a megváltozott viszonyok következtében az új rendszerhez aránylag könnyen alkalmazkodott, a rendszer fenntartása tehát a háború után már nem okozott különös nehézségeket. A kézbesítés alapelvei jelenleg a következők:

napi 3-szori kézbesítés az 5.000 lakosnál nagyobb községekben, valamint ott ahol a körülmények megokolják;

kétszeri kézbesítés a 150-nél több lakost számláló községekben, valamint ott, ahol a kereskedelmi és ipari szempontok megokolják;

egyszeri kézbesítés az egyéb falvakban és tanyákon.

Vidéken, leginkább pedig a hegyvidéken levő azokon a településeken, ahol a mindennapi kézbesítésre nincs szükség vagy ahol ez túlságosan költséges volna, a körülményeknek megfelelően heti 2-, 3- vagy 4-szeri kézbesítés van berendezve.

A csomag- és pénzküldeményeket még a nagyobb helyeken is csak naponta kétszer kézbesítik a régebbi 3—4-szeres kézbesítéssel szemben. Ezzel igen nagy személyzetmegtakarítást lehetett elérni.

A kereskedelmi és ipari érdekeltségek állandóan sürgetik a negyedik kézbesítőjárat berendezését, a posta azonban mindeddig kénytelen volt e kérelem teljesítését megtagadni, mert a negyedik kézbesítés berendezése évi 4.000.000 franknyi költséget róna a postára.

Alapos tanulmányozás után megállapították, hogy a kézbesítőszolgálat költségei évenként kb. 41.000.000 frankot tesznek ki. Ez az összeg a posta kiadásainak mintegy egyharmadrésze. Az összeg magában foglalja a kézbesítéssel kapcsolatos irodai stb. szolgálat költségeit is.

Ugyancsak jelentős szolgálati korlátozást jelentett a vasárnapi kézbesítés megszüntetése. Az így elért megtakarítás évi 1.000.000 frank, ami kerekén kétszáz kézbesítő megtakarítását jelenti.

A felevélteli munkahelyek a háború előtt a nagyobb helyeken télen 12 órán át (8—20 óráig), nyáron 13 órán át (7—20 óráig) álltak a közönség rendelkezésére. Többszörös változtatás után a postahivatalok felevélteli munkahelyeinek hivatalos órái 7.30—18.45-ig lettek megállapítva déli másfélórás munkaszünettel.

A kiadások csökkentéséhez hozzájárulnak azzal is, hogy új postahelyek létesítését a legszűkebb keretek közé szorítják, sőt igyekeznek a nem feltétlenül szükséges postahivatalokat megszüntetni. Ezzel elérték, hogy a postahelyek száma 3.737-ről 3.654-re csökkent.

A kézbesítőszolgálat racionalizálása.

A kézbesítések számának csökkentésén kívül, még a következő fontosabb intézkedések történtek e téren:

a) a faluzóvelvélhordói kerületeket 1920—21. évben ellenőrző tisztviselők járták be és a körzeteket a tényleges szükségleteknek megfelelően átalakították. Ezzel az eljárással évente kerek 780.000 franknyi megtakarítást és 160 főnyi személyzet-csökkentést tudtak elérni. E járatokat azóta is gyakran ellenőrzik és a szükséghez képest megváltoztatják;

b) a vidéki kézbesítőkerületekben és a városi levélszekrényűrtő szolgálatban kerékpárral látják el a küldöncöket, esetleg a küldöncök magánkerékpárjának fenntartásához hozzájárulnak. Ezzel is több munkaerő megtakarítása vált lehetségessé;

c) a háború után a külön pénzkézbesítőket csak az üzleti negyedekben tartották meg. Ilymódon az 1918. évi 197 pénzkézbesítő létszámát 1935-ig 82 főre csökkentették. A megszüntetett járatokban a kézbesítést a csomagkézbesítőkre, illetőleg kisebb részben a levélkézbesítőkre bízta. Elérték tehát, hogy ugyanabban a kézbesítőkerületben két altiszt helyett csak egy kézbesít, ami mintegy 40—50 főnyi személyzetmegtakarítást eredményezett;

d) néhány nagyobb városban az utalványkézbesítést decentralizálták; ezzel a kézbesítők jobb kihasználása vált lehetővé. Utóbb néhány helyen a csomag- és a levélkézbesítés decentralizálása követte az utalványkézbesítés központosításának megszüntetését. Ez különösen a csomagkézbesítés terén jelentett lényeges megtakarítást, mert a költségesebb gépkocsi vagy lófogató kocsijáratok helyett a cso-

magokat kézikocsikban vihetik ki a kézbesítők. A régebbi nehéz kézikocsik helyett azonban a lényegesen könnyebb ú. n. „velocar“-okat rendszeresítették;

e) a sommásomagokat nem a tisztviselők írják be a kézbesítőkönyvbe, hanem maga a kézbesítőaltiszt. Ez rendszerint az alatt az idő történik, amíg a bezárt ajtók előtt vagy az üzletekben kézbesítés közben várakoznak. Ezzel tehát szolgálati idejük nem hosszabbodik meg. A szóbanforgó eljárást a nagyvárosokon kívül újabban az egész országra kiterjesztették s ezzel az igen jól bevált eljárással tisztviselői személyzetmegtakarítást is el tudtak érni.

Egyéb racionalizálási intézkedések.

Mintegy 100 postahivatalt, amelyeknél a forgalmi viszonyok lehetővé tették, alacsonyabb osztályú hivatallá minősítették át. Ezeknek a harmadosztályú hivataloknak a vezetői nincsenek személyes szolgálatra kötelezve, hanem megfelelő díjazásért helyettest is állíthatnak.

1922 óta még jobban kiépítették az együttműködést a posta és az állami, illetőleg magánvasutak között. Ily intézkedések a többek között: a kisebb helyeken a postai és a vasúti szolgáltatnak ugyanazon személy által való ellátása, a poggyászzállításnak és a postaszállításnak egy altiszttel a poggyászkocsiban való ellátása, a zárlatjegyzékelésnek mellékvonalakon vasúti altisztekre való bízása, a vasúti levélszekrényeknek a vasúti alkalmazottak általi kiürítése, a vasútnak és a postának együttműködése az átrakószolgálatban, a gépkocsiknak vasúti alkalmazottak által való indítása, bélyegeknél és postai autóbusszjegyeknél a vasúti jegykiadók általi árusítása, postai expresszküldeményeknek a postát nem szállító vasúti menetek poggyászkocsijában való szállítása, ily küldeményeknek mozgópostát nem szállító vonatok alkalmazottai által való átvétele és közvetlen kézbesítése, illetőleg a postának való átadása stb.

Hasonló együttműködés áll fenn a postai és a vámszolgálat között is. Ezzel nemcsak személyzetmegtakarítást ér el a posta, hanem — különösen az expresszszolgálatban — a közönség igényeit fokozottan tudja kiszolgálni.

Néhány év óta az éjjeli szolgálatot is igyekeznek csökkenteni. E célból azokat a munkákat, amelyeket a közönség hátránya nélkül nappal is el lehet végezni, nappalra halasztják. Áll ez legelső sorban a nagyobb tömegű nem sürgős nyomtatványokra és folyóiratokra. A nem sürgős természetű utánvételes levélküldeményeket szintén csak nappal dolgozzák fel. A hivatalokban rendszeresített ú. n. éjjeli őrségek zömét is megszüntették. Három évvel ezelőtt pedig a postai csekkhivatalokban megszüntették az éjjeli szolgálatot, ami a személyzetnek a nappali szolgálatban való jobb felhasználását tette lehetővé.

A felvevőszolgálat lényeges megkönnyítését eredményezi az értékcikkárusító automatáknak újabban mindinkább növekedő száma. E készülékeket a hivatalok felvevőhelyiségeiben, a pályaudvarokon, a nagyobbforgalmú tereken, utakon, a külterületen és hasonló helyeken állítják fel. 1922-ben még csak 94 volt a számuk, 1935-ig azonban 1800-ra emelkedett. A bélyegárusító automaták felállításával számos helyen postahely felállítása válik feleslegessé.

A vezérigazgatóság létszámának emelése.

Amíg a kerületi igazgatóságok létszáma csökkent, addig a postavezérigazgatóságban alkalmazottak száma 1920 óta 202-ről 417-re emelkedett. Ezt a lényeges növekedést a következő körülmények magyarázzák:

a) a csekkszolgáltatnak nagymértékű megnövekedése, a külföldi utalványle-
számolás központosítása, valamint az utazási csekkszolgálat bevezetése;
b) a belföldi utalványok felülvizsgálatának központosítása;
c) az 1920 után berendezett gépkocsiszolgálat központi irányítása;
d) új műszaki és magaspítési ügyosztály felállítása;
e) a tanoncképzés, a szakképzés, a jóléti. és a fegyelmi ügyek fejlesztése;
f) külön jogi ügyosztály felállítása;
g) az értékekkel előállításáról 1930 óta maga a posta gondoskodik;
h) új üzembeszerzési ügyosztály létesítése; ez többek között a következő
ügyekkel foglalkozik: nyomtatványok, szolgálati egyenruhák, a hivatalok bútorzata,
írógépek beszerzése stb.;

i) sok olyan új feladat hárult a központi igazgatásra, amely szintén sze-
mélyzetsszaporítást vont maga után, így pl.: biztosítási és balesetügyek, statisztikai
ügyek, gépkocsibalesettel kapcsolatos felelősség, légipostaszolgálat, kliringszolgá-
lat stb.

A postaüzem racionalizálásának eredménye.

A racionalizálási intézkedések eredményeként az 1875—1922. évi átlagos
munkaeredményekhez viszonyítva egy-egy alkalmazott munkateljesítménye az 1923
—1935. évi időszakban 310%-kal növekedett. Ez a feltűnő emelkedés a racionali-
zálási intézkedéseknek — beleértve a számos kezelési egyszerűsítést is — köszön-
hető.

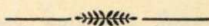
Az elért megtakarítás az említett 13 év alatt 275.000.000 frank. 1931 óta a
megtakarítás évi 30.000.000 frankot tesz ki.

Kétségtelen azonban az is, hogy a személyzeti kiadások terén elért meg-
takarítás az üzemi eszközöknél többletkiadással jár. Ezek közül a legjelentékenyeb-
bek a hivatali helyiségekre, a bútorzatra, az író. stb. gépekre, az értékek-
automatákra, a szállítási berendezésekre, a kerékpárokra és a gépkocsikra fordított ösz-
szeggek, amelyek az üzem racionalizálása nélkül csekélyebbek lettek volna.

De a többletkiadások csak aránylag kis hányadát jelentik a személyzeti
kiadások terén megtakarított 275.000.000 frankos összegnek.

Felmerülhet az a kérdés, hogy a forgalom állandósulása esetében lehet-e
szó további személyzetcsökkentésről. Az elmondottakból kitűnik, hogy az utóbbi
tizenöt év alatt a svájci postán nagymértékű racionalizálás történt, de ezt igen
nehéz volna hasonló mértékben továbbfejleszteni. Kétségtelen, hogy a szolgálat te-
rén itt-ott még lehet szó megtakarításról, azonban lényeges személyzetcsökkentésre
nem igen van lehetőség. Mert ha a svájci postának kiadásai csökkentése végett
ehhez az eszközhöz kellene nyulnia, akkor kénytelen volna szolgáltatásait is, ne-
vezetesen a szállító- és a kézbesítőszolgálatban csökkenteni. Végül függ a személy-
zeti létszám az alkalmazottak egészségi állapotától is. Már pedig a munkával túl-
terhelt személyzet könnyebben hajlik a betegségekre; tehát ha az alkalmazottakra
túláságos terheket rónak, akkor ezek hamarabb dőlnek ki a pótlásukhoz újabb alkal-
mazottakról kell gondoskodni.

Lukász Alfonz.

Érdekes kérdések.

Questions intéressantes

Ujabb pályatételcink:

11.

Milyen szállító eszközökkel lehetne a közúti postaszállítást a mai-nál előnyösebben megoldani?

12.

A szállodákba, vendéglőkbe, pensiókba stb. címzett és közvetve kézbesített könyvelt küldeményeket, ha az átvevő kézbesíthetetlenként visszaadja, a visszavétel és az újból megterhelésbe vétel ma szabályozás hiányában hivatalonként változik. Kérdés, mi lenne a szabályainkban gyökerező legegyszerűbb eljárás?

A pályázaton a magyar posta személyzetének minden egyes tagja részt vehet. A pályamű legfeljebb 3 gépirásos ívoldalra terjedhet.

A pályázati határidő 1937. december 20.

A pályamunkán a szerző nevét nem szabad feltüntetni, s azt a szerző nevét tartalmazó külön borítékba zárt, lepecsételt jeligés levél kíséretében kell a Magyar Posta szerkesztősége részére feladni. A jeligés leveleket csak abban az esetben bontják fel, ha a szerző a munkáért jutalomdíjat kap, amelynek összege 50 P lesz, vagy legalább is dicséretben részesült. Ellenkező esetben a szerző nevét tartalmazó levelet megsemmisítik s így a szerző neve ismeretlen marad.

A legjobbnak talált pályamű tárgyához képest, esetleg a Magyar Postában, illetőleg a Műszaki Közleményekben megjelenik.

A pályázaton a Magyar Posta, illetőleg a Műszaki Közlemények szerkesztő bizottságának tagjai, továbbá a postavezérgazgatóság ügyosztályvezetői — akik a bírálatra lesznek hivatva, — nem fognak résztvenni.

Pályázati eredmények:

Az 1937. évi 3. számban közölt 6. számú pályatétel:

Mi módon lehetne a távirat forgalom növekedését elérni?

A beérkezett pályaművek közül az „Audiatur et altera pars“ és a „Zóna“ jeligéjű volt a legjobb. Ezek szakszerűség, alaposság és stílus szempontjából kiemelkedtek a többiek közül. Nevezettek a leg-helyesebb módon foglalkoztak a kérdéssel.

Az előbbinek a szerzője dr. Kende Félix m. kir. postatitkár (Postavezérgazgatóság 8. ügyosztálya), utóbbinak dr. Keller Gyula m. kir. postatiszt (Távíró és távbeszélő igazgatóság), akik 25—25 P jutalomban részesültek.

A pályadíjnyertes munkák, melyeket a szerkesztő bizottság közlésre méltóknak ítélt, a következők:

Dr. Kende Félix pályamunkája.

A különböző távközlési szolgálatok igénybevételének szükségét és mértékét egyrészt a gazdasági, kulturális és társadalmi élet megnyilvánulásainak természete, másrészt az egyes távközlési szolgálatok minősége (közlekedési mód, gyorsaság, díjszabás stb.) szabja meg. A gazdasági, a kulturális és a társadalmi életnek vannak olyan megnyilvánulásai, amelyeknél a távközlési szolgálatoknak nincs és nem is lehet szerepük; vannak viszont olyanok, amelyekre a távközlési szolgálatok igénybevétele létfeltételt jelent, míg másoknál e szolgálatok igénybevétele előnyt jelent ugyan, de igénybevételük nem lép fel parancsoló szükségként.

Az elsőnek említett megnyilvánulásoknál egyik távközlési szolgálat igénybevételére sem számíthatunk s így e téren minden forgalomszerző tevékenység meddő marad.

A második csoportnál a távközlési szolgálatok igénybevétele már parancsoló szükségként jelentkezik, mert hiszen mint mondottuk, létfeltételt jelent. Itt a forgalom a megnyilvánulások természetéből önként adódik, forgalomszerző tevékenységre tehát nincs szükség. E megnyilvánulásoknál az egyes távközlési szolgálatok igénybevételének mértéke mindig a tényleges szükségnek megfelelően alakul s a forgalmat e mértéken felül emelni nem lehet. Megfelelő forgalmi és tarifapolitikával nyílik ugyan lehetőség arra, hogy az egyik szolgálati ág forgalmát a másik rovására emeljük, ez azonban a már amugyis meglévő forgalomnak az egyik szolgálati ágról a másikra való átterelését jelenti csupán, ami pedig nem lehet célunk, mert azt sem pénzügyi szempont, sem forgalmi szükség nem indokolja.

Új forgalom szerzésére s így a távíró forgalmának emelésére csak a harmadsorban említett életmegnyilvánulásoknál számíthatunk, amelyeknél a távközlési szolgálatok, közelebbről a távíró szolgálat igénybevétele az igénybevevőknek előnyt jelent ugyan, de mert nem feltétlenül szükséges, azt nem veszik igénybe.

Ezeknek az utóbbi életmegnyilvánulásoknak a felkutatása s a távíró igénybevételéből az igénybevevőre háruló előny kifürkészése és tetszetős módon való feltárása, a propaganda elsőrendű feladata. A propagandának ügyelnie kell azonban arra, hogy egész ténykedése s a cél érdekében igénybevett eszközök propagandisztikus erejűek legyenek. Így például több különböző szolgálatnak egy esetleges közös propaganda füzetben való jelmondatyszerű ismertetése vesztit propagandisztikus erejéből és csupán hasznos tudnivalókká zsugorodik össze. Ez jó szolgálatot fog tenni a távíró amúgy is rendszeresen igénybevevőknek, de épen azon a területen nem lesz buzdító, ösztönző erejű, amelyet a távíró számára meg kell hódítanunk. Gondoljunk csak az üzleti reklámokra: a tíz-húsz oldalas reklámfüzeteket legtöbb esetben egy-két oldal átlapozása után félretesszük, de a rövid, majdnem röpiratszerű reklámot, ha tetszetős külsejű, elolvassuk, mert olvasása nem vesz időt igénybe.

A leghatásosabb propaganda is eredménytelen marad azonban, ha azt megfelelő tarifa- és forgalom-politikai intézkedésekkel nem támogatjuk.

A közönséges távíratok díjszabása túl magas ahhoz, hogy a propaganda munkáját sikeresen támogatni tudná. Díjszabás-módosítást, tekintettel a pénzügyi nehézségekre is, még sem hozok javaslatba, sőt nem is tartom feltétlenül szükségesnek, mert hiszen van egy minimális díjú távíratfaj-

KIR.

A.M.

tánk: a táviratlevél. A közönséges távirat szódíját, sem egyszerű díjlesztéssel, sem pedig esetleg bevezetendő díjövrendszerral nem szállíthatjuk le a táviratlevél színvonalára. Figyelembe kell vennünk, hogy a táviratlevél szódíját csak nem régen 6 fillérről 4 fillérré szállították le, azzal pedig, hogy a táviratlevél kézbesítését távbeszélő útján is megengedték, forgalmi értékét a közönséges távirat értékéhez hozták közel. Ennek a hatalmas kedvezménynek a táviróforgalom lendületes növekedését kellett volna kiváltania. Mi lehet mégis az oka, hogy ez a lendületes forgalomnövekedés elmaradt? Nézetem szerint az oka nem más, mint maga a „táviratlevél“ elnevezés. Nem lehet buzdító, ösztönző erejű az a szó, amely a laikusnak érthetetlen és amely a vele elnevezett szolgálat hátrányait hangsúlyozza. Így például sohasem fog tudni forgalmat elérni az a kereskedő, aki a kirakátaban elhelyezett áruknak csak a hátrányait tünteti fel. Buzdító, ösztönző erejű lesz ezzel szemben a táviratlevél elnevezése, ha nevét pl. „Filléres távirat“ névvel cseréljük fel. Ennek nem lehet akadálya az, hogy e távirat fajta francia neve: lettre-télégramme. Hiszen a tengerentúli forgalomban rendszeresített „télégramme différe“ (hátrasorozott távirat) elnevezésű táviratot sem léptették életbe magyar fordításának megfelelő elnevezéssel, hanem igen helyesen „Féldíjas tengerentúli távirat“ névvel. Általában véve kívánatos, épen a távirat forgalom emelése érdekében, hogy a különböző szolgálatokat előnyeiknek és ne hátrányaiknak kidomborításával nevezzük el. Így bizonyára talány a laikus előtt a „táviratnyomtatvány“ szolgálat is. Ez két különböző fogalom, amely egyáltalán nem fejezi ki e szolgálat lényegét. A „nyomtatvány“ szó megállja helyét a posta szolgálatában, de a távirószolgálatban ez elképzelhetetlen. Úgy vélem, hogy a „Mérsékelt díjú csoportos távirat“ elnevezés jobban elősegítené e szolgálat igénybevételét.

A kérdés részletes tárgyalása a megadott keretet messze felülmúlja, s így csak röviden mutathatók rá azokra a fontosabb forgalom-politikai intézkedésekre, amelyek a távirót propagandisztikus erővel támogatnák.

Ismeretes, hogy a mai rohanó és mindent egy tétre feltevő élet a távközlési szolgálatokkal szemben nemcsak olcsóság, hanem gyorsaság és biztonság szempontjából is nagy igényekkel lép fel. Addig, amíg ezeknek az igényeknek nem tudunk eleget tenni, a táviró forgalom emelése csak törekvés fog maradni. Szükséges tehát, hogy a táviratoknak meglepően gyors célhozjuttatását segítsük elő.

Ezt a célt előnyösen szolgálja, ha az állomásokkal túlszűfolt táviró vezetőkeket tehermentesítenünk oly módon, hogy azokat a hivatalokat, amelyeknek csak napi egy-két táviratot kitévő forgalmuk van, e túlszűfolt vezetőkekről kiemelnők, s táviróforgalmuk lebonyolítását a távbeszélőre tennek át. Ez a távbeszélőforgalom lebonyolítását nem hátráltatná, mert hiszen a távbeszélő áramkörök nincsenek megfelelően kihasználva, a táviróvezetékben hagyott nagyobb forgalmú hivatalok pedig a távirataikat gyorsabban tudnák továbbítani.

Intézkedni kellene aziránt is, hogy a Morse szalagos táviró rendszert, amely már úgyszólván elavult, hallásutáni-vétel rendszerű táviróval cseréljük fel, mégpedig az ország egész területén. A hallásutáni vétel általános bevezetése nagyban meggyorsítaná a táviróforgalom lebonyolítását és a táviratok gyors célhozjutását. A személyzet átképzése két év alatt megtörténhetne.

A táviratok kézbesítését meggyorsítaná, ha megengednők azoknak távbeszélőn való díjtalan kézbesítését. A távbeszélőn kézbesíthető távira-

tok is gyorsabban jutnának célhoz, s azáltal, hogy csökken a kézbesítővel kézbesítendő táviratok száma, intézkedésünk ez utóbbiakra is előnyt jelent. A távbeszélő útján való díjmentes kézbesítésből származó jövedelemkiesés jelentéktelen s ezért számbavétele, nézetem szerint, elhanyagolható.

Végül a táviratok gyors célhoz jutását és egyúttal a táviratok csonkítás-, ferdítésnélküli távobbitásának érdekét kívánja szolgálni az a javaslatom, hogy a szakvizsgákon távíró adás-vételből hármásra minősített vizsgázókat a távíró szolgálatnak csak felügyelet melletti ellátására képesítsük, s önálló ellátására való képesítést csak akkor adjunk ezeknek, ha erre való képességüket újabb vizsgán bebizonyítják. Ez azért fontos, mert a távíró igénybevevők sokszor igen fontos híreket bíznak a távíróra, amelyeknek hibátlan célhoz jutásához nagy anyagi érdekük fűződik. Csak egyetlen egyszer szenvedjenek a távirat elferdítése, vagy csonkítása következtében anyagi, vagy erkölcsi kárt, nagyon meg fogják gondolni, hogy a távíró másodikra is igénybe vegyék.

A távíró érdekében, nézetem szerint, mindent meg kell tennünk, mert különben úgy járunk vele, mint a súlyos beteggel, kivel ha nem foglalkozunk, elkerülhetetlenül kimulik.

Dr. Keller Gyula pályamunkája.

A távíróforgalom csökkenését sokan a távbeszélőnek az elmúlt években észlelt térhódításával magyarázzák. Bár a távbeszélő a távíróval szemben a távközlésnek feltétlenül tökéletesebb módja, a kettőt egymással mégsem lehet szembeállítani. Ugyanis a távbeszélő állomások elképzelhető legmagasabb száma mellett is, a népesség szélesebb rétegének a távbeszélő nem fog közvetlenül rendelkezésére állni és ezek halasztást nem tűrő, sürgős közleményeikkel még mindég a távíróra lesznek utalva. A kereskedelem pedig, még ha a távbeszélő rendelkezésére áll is, bizonyos esetekben nem nélkülözheti az írásbeliséget.

A távíróforgalom éppúgy, mint a távbeszélő, függvénye az általános gazdasági helyzetnek. Az, hogy a távbeszélőforgalom a gazdasági válság éveiben itt-ott mégis emelkedést mutatott, ezalatt pedig a távíróforgalom stagnált, nem magyarázható kizárólag csak a távbeszélőszolgálat feltétlen felsőbbségével a távíróval szemben. Ha azoknak az áldozatoknak, melyeket az elmúlt években a távbeszélő fejlesztésére fordítottak, csak egy töredékét a távírószolgálatra fordították volna; ha pl. a távbeszélő díjak mérséklésével szemben a távírótarifát nem emelték volna; ha a különféle, a távbeszélőt népszerűsítő szolgáltatások mellett, ilyen, a távíró népszerűsítő szolgáltatásokat rendszeresítettek volna; ha a távbeszélő propaganda mértékének megfelelő távíró propagandát folytattak volna és végül, ha a távbeszélő műszaki berendezések modernizálására fordított kiadásoknak csak egy kis hányadát a távíró műszaki berendezéseinek korszerűbbé tételére fordíthatták volna, a távíróforgalom diagrammja legalábbis párhuzamosan haladna a távbeszélőforgalmat ábrázoló görbével.

Az elmondottakban már röviden meg is jelöltem azokat a tényezőket, amelyek a távíróforgalom növekedését elősegíthetik. Ilyenek: a távírótarifa arányosítása, az intenzív propaganda, korszerű műszaki újítások stb. Előre kell bocsátanom, hogy a pályázatnak a címben jelölt célját, de a dolgozat szűkreszabott kereteit is meghaladná a kérdés rentabilitási szem-

pontból való taglalása, ezért ettől az alábbiakban el kellett tekintenem.

A tarifális kérdés tárgyalására tulajdonképpen az adott bátorságot, hogy a költségvetési vita során miniszterünk is beismerte, hogy a táviró-tarifa aránytalanul magas. Szembeötlővé teszi az aránytalanságot, ha meggondoljuk, hogy pl. Budapesten a feladástól számítva kb. egyidőbe telik, amíg egy helyi táviratot, vagy helyi sürgős lapot és levelet kézbesítenek: ugyanakkor a levelezőlap és levél díja felét, illetőleg háromnegyed részét teszi a 10 szavas távirat díjának. Postaüzleti szempontból mindenestre szép teljesítmény, amit népszerűsége is igazol, mert a helyi expresszlevél díjának 1935 év végén történt csökkentésének következménye, hogy a helyi expressz forgalom 1936 évben 22.83%-al növekedett, az év megfelelő hónapjait összehasonlítva pedig, az emelkedés majdnem 100%. Kirívó az aránytalanság a távolsági forgalomban a távbeszélő díjakkal szemben is, mert az erős forgalmú órában folytatott 3 perces beszélgetés díja pl. az I. díjövben a 10 szavas távirat díjánál 50%-kal alacsonyabb, a gyenge forgalmú órában pedig a III. díjövben folytatott beszélgetés díja is csak 10 fillérrel magasabb.

Olyan távirótarifára volna tehát szükség, amely arányban állana a nyújtott szolgáltatással, de arányban állana az üzleti világ teherbíró képességével is.

A tarifának fontos kelléke, hogy a közönség maga is méltányosnak tartsa és meg legyen az az érzése, hogy a nyújtott szolgáltatás az adott ellenértéket megéri. Fontos ez különösen monopolisztikus szolgáltatásoknál, ahol esetleg a közönség averziója az igénybevétel kényszerű eseteit meghaladólaj bojkottá fajulhat. Így bojkottálta a budapesti közönség egy része a villamost a legutóbbi tarifaemelés alkalmával, amikor is úgy segített magán, hogy — mint a napilapok annak idején írták is — ezren és ezren tértek át a kerékpárközlekedésre. A közönség szimpátiájára kebelbeli példa a táviratlevél díjának 1936-ban történt 2 filléres leszállítása, amely a táviratlevél forgalmának négyszeresére való emelkedését eredményezte.

Kétségtelen tehát, hogy ha a közönségnek a tarifacsökkentéssel az az érzése, hogy a szolgáltatás igénybevétele neki kifizetődik és a kívánt ellenértékkel a szolgáltatás arányban áll, fokozottabb mértékben fogja azt kihasználni. Arányban áll pedig akkor, hogyha, mint a távbeszélő- és a csomagdíjszabásban is a küldemények díja a távolság szerint növekszik vagy csökken, úgy a távirótarifa is díjövök szerint van megállapítva. Ezért, hogy a csökkentés látszólag minél nagyobb legyen, de meg, mert a távirat üzemi költsége nem növekszik egyenes arányban a szószám növekedésével, a szódíjat alacsonyan lehetne megállapítani. Ezzel elérnénk azt is, hogy a közönség a távirat szerkesztésénél a szószámmal nem takarékoskodnék. Senki sem ütköznék meg, — de hisz' a meglévő díjszabások mellett nem is lenne szokatlan, hogy a szódíjon felül a távirat rendeltetési helyének távolsága szerint, a távolság növekedésének arányában, a meglévő díjövökhöz igazodva alapdíjat számítanánk fel. Elgondolásomat az alábbi táblázat szemlélteti:

Díjöv :	Helyi	I	II	III	IV	V	VI	VII
Alapdíj :	—	20	30	40	50	60	70	80
Szódíj :	szavankint 4 fillér (díjminimum 40 fillér)							
10 szavas távirat díja :	40	60	70	80	90	100	110	120

A díjtételek természetesen csak példaképpen felvett számok, amelyeknek végleges megállapítása előzetes adatgyűjtés és számítások alapján történék. Ez a tarifa méltányossága és arányossága mellett a kezelésben sem okozna nehézséget, mert a felvevő személyzet a díjök alapján való díjazást gyakorlatban már eddig is alkalmazta.

A tarifa csökkentése azonban egymagában a forgalom növelésére nem elegendő. Ahogy a modern üzleti életnek a reklám és propaganda nélkülözhetetlen eszköze, éppúgy a távíróforgalom növekedését, nem utolsó sorban remélhetjük éppen a reklám és propagandától. Propagálni kell nem csak azt, hogy a táviratok díját leszállították, hanem meg kell ismertetni a közönséggel azokat a szolgáltatásokat is, amelyekre a távírószolgálat kedvezményes díjszabás mellett vállalkozik. Amint a közönségbe már beidegződött, hogy „a rádió jóbarát” és „a telefon ma már nélkülözhetetlen”, úgy kell kiirtani a közönségből azt az általános tévhitet, hogy a váratlan „sürgöny” csak bajt és kellemetlenséget hozhat.

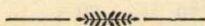
Ezenkívül olyan újításokat kellene bevezetni, amelyek megkönnyítik a távirat feladását. Ilyen újításnak gondolnám elsősorban távíróügynökségek, illetőleg távirat felvevőhelyek felállítását. Ahogyan a nyilvános távbeszélő állomások szinte lépten-nyomon kínálják fel az alkalmat a távbeszélő igénybevitelére, ilyen lépten-nyomon kínáló alkalmat nyujtanának a táviratok feladására a távirat felvevőhelyek. Ezeket a felvevőhelyeket a nyilvános távbeszélő állomásokkal párhuzamosan lehetne felállítani és „TÁVIRAT FELVEVŐHELY” feliratú táblákkal jelölni. A felvevőhelyek csak belföldre szóló táviratokat fogadhatnának el. A díjak kiszámítása a magyar távíró és távbeszélő hivatalok névsorának birtokában, amely egyúttal díjövmutató is lenne és amellyel minden ilyen felvevőhelyet ellátnánk, nem lenne nagyobb feladat, mint ma pl. a dohánytőzsdék útján feladott újsághirdetések díjának megállapítása. Ezek a felvevőhelyek közreműködésükért jutalékban részesülnének.

Meg kellene továbbá könnyíteni a feladóknak, különös tekintettel az egyszerűbb emberekre, a táviratok szövegezését. Ennek érdekében a mindennapi életben gyakrabban előforduló alkalmakra a távirat felvevőhelyeken és postahivatalokban táviratmintákat függesztenénk ki. Sőt továbbmenve, köteleznénk a táviratot felvevő postai alkalmazottakat, hogy a megszóvegezésben a feleknek legmesszebbmenően segítségükre legyenek, sőt a fél kívánságára a távirat szövegét is megírják. Ez utóbbinak különösen vidéken lenne jelentősége, mert hisz' ismeretes, hogy fizikai munkát végző embernek milyen nagy feladat az írás.

Nem utolsó propagandaeszköz a távirat lehető leggyorsabb továbbítása sem, melynek érdekében kívánatos volna, különösen vidéki távírászaink tökéletesebb kiképzése.

Lépést kell azonban tartania a technika haladásával műszaki berendezéseinknek is és ahol erre mód adódik, vagy a szükség megkívánja, a régieket korszerű berendezésekre cserélni.

A távíróforgalom az 1936. évben az előző évekkal szemben csekély emelkedést mutat. Ez az emelkedés kétségtelenül a javuló gazdasági helyzet egyik tünete, de — véleményem szerint — tartós forgalomnövekedést csakis a tarifareform és a távírószolgálat népszerűsítése eredményezhet.

Forgalom és munkaegységek.

Rovatvezető: Dr. Ruttner Béla m. kir. postatitkár.

A f. évi szeptemberi forgalom a folytatódó javulás képét mutatja, mert az egyes főüzletágak forgalmi eredményei kivétel nélkül a vonatkozó mult évi adatok felett állanak. Különösen a távbeszélő üzletág mutathat fel igen kedvező eredményeket, jelentős a táviró- és a rádióforgalom emelkedése is, míg a postaforgalom a mult évhez viszonyítva csak kisebb mértékben élénkült.

A postaforgalom alakulását — a mult év szeptemberéhez viszonyított kisebb emelkedés ellenére is — kedvezőnek lehet tekinteni, mert az 1935. évi szeptemberi forgalom egyes mezőgazdasági termények kitünő terméseredményei által kiváltott nagyobb mérvű gazdasági fellendülés következtében magas volt és a folyó évi forgalom még ezekhez a kedvező eredményekhez képest is emelkedett. Az egyes postaküldemények között egyedül csak az értékevelek darabszáma csökkent, a többi postaküldemény forgalma a mult évi szeptemberi forgalmat minden esetben meghaladta. Feltünőbb élénkülést a postatakarékpénztári betétforgalom mutat, amely darabszám szerint 13·5, összeg szerint pedig 16·9%-kal emelkedett. A júliusi forgalom ismertése alkalmával már rámutattunk arra, hogy a betétforgalom minden évben kétszer mutat erősebb élénkülést. Az egyik periódus az év elején, január és február hónapban, míg a második a nyári hónapokban, júliusban és augusztusban jelentkezik. A nyári élénkülésnek első sorban a nyaralók ellátásából, másodsorban a gyümölcsértékesítésből szerzett jövedelmek képezhetik alapját. A f. évi szeptemberi betétforgalom alig maradt az augusztusi forgalom mögött, ami azt látszik bizonyítani, hogy az előbb már említett rendkívüli jövedelmek és kereseti lehetőségek a mult évinél kedvezőbbek voltak. A postatakarékpénztári visszafizetési forgalom emelkedése egyrészt a betétforgalom élénkülésével, másrészt az őszi idény beálltával kapcsolatos nagyobb beszerzésekkel állhat összefüggésben.

A postaforgalom idényszerű hullámszával kapcsolatban megemlítjük, hogy a rendszeres, minden évben jelentkező őszi forgalomemelkedés szeptember hónapban már megindult, mert a f. évi augusztusi adatokhoz viszonyítva minden egyes postai küldemény forgalma emelkedett.

A táviróforgalom a mult év szeptemberéhez viszonyítva mind a feladásnál, mind a kézbesítésnél jelentős többletet mutathat

fel. A forgalom élénkülésére jellemző, hogy a f. év első 9 hónapjának táviróforgalma 10·4, illetőleg 8·6%-kal haladta meg a mult év hasonló időszakának forgalmát. A f. évi augusztusi forgalommal szemben a feladott és kézbesített táviratok darabszáma természetesen már visszaesett, minthogy a táviróforgalom az évek hosszú sora óta szerzett tapasztalat szerint a nyári csúcsforgalom után fokozatosan hanyatlik.

A távbeszélőforgalom emelkedése erőteljes ütemben folytatódott. Az adatok azt mutatják, hogy a fejlődés üteme nemcsak hogy nem csökkent, de mégjobban megerősödött. Az állomásszaporulat a mult évvel szemben 10.653 állomást, vagyis 10·8%-os emelkedést, a folyó évi augusztus hónaphoz képest pedig 1098 állomást, tehát 1·0%-os emelkedést képvisel. Ugyancsak jelentősen, 9·2%-kal emelkedett a helyi forgalom is, ami azért is fontos, mert az állomásszaporulat és a helyi forgalom élénkülése között hosszú időn keresztül fennállott nagymérvű aránytalanság most már megszűnt. A távolsági forgalom az augusztusi csúcsforgalomhoz képest már hanyatlott, a mult évi szeptemberi forgalmat azonban 7·8, illetőleg 7·7%-kal meghaladta. Jellemző, hogy a vidéki távolsági forgalom élénkülése sokkal nagyobb mérvű, mint a budapesti egységes távbeszélő hálózaté. Erre vonatkozólag megjegyezzük, hogy a vidéki forgalom nemcsak a távbeszélőnél, hanem a postánál és a távirónál is nagyobb lendülettel emelkedik, mint a budapesti forgalom, másrészt azonban a budapesti egységes távbeszélő hálózat bővülése folytán a régebben távolságiként folytatott beszélgetések igen nagy hányada helyi forgalommal alakult át.

A nyilvántartott rádióengedélyesek száma a mult év szeptemberéhez viszonyítva 17.644 előfizetővel, vagyis 5%-kal, a f. évi augusztusi létszámhoz képest pedig 953 előfizetővel, tehát 0·3%-kal emelkedett és ezzel az őszi hónapokban rendszeresen jelentkező javulási folyamat megindult. A mult hónappal szemben mutatkozó emelkedésből 383 (0·3%) a Budapesten, 570 (0·2%) pedig a vidéken nyilvántartott engedélyesekre esett. Míg tehát a többi üzletágaknál a vidéki forgalom emelkedése nagyobb mérvű, addig a rádióelőfizetők száma Budapesten még mindig jobban emelkedik, mint vidéken.

(Folytatás a 404. oldalon.)

I. Forgalom.*)

1. Posta.

Időszak		F e l a d á s										
		Közön- séges ¹⁾ levélpostai küldemények	Aján- lott	Érték- levelek	Kéz-, betér és sommás csomagok	Po-tautalványok ²⁾		Postafatarek befizetések		Csekkbefizetések		
						daráb- száma	összege ezer P-ben	daráb- száma	összege ezer P-ben	daráb- száma	összege ezer P-ben	
		ezrekben				daráb- száma	ezrekben	daráb- száma	ezrekben	daráb- száma	ezrekben	
Az 1930. évben		422.671	15.862	661	11.362	10.653	7 5.039	717	47.902	18.092	2.271.763	
Az 1931. évben		370.509	11.817	575	10.145	10.156	670.278	494	40.336	16.322	1.934.881	
Az 1932. évben		351.739	9.283	484	8.744	9.251	565.574	416	32.782	15.094	1.659.372	
Az 1933. évben		346.512	7.974	465	8.584	8.870	553.521	576	41.654	16.200	1.573.012	
Az 1934. évben		413.180	7.487	424	8.791	9.304	594.449	781	55.874	17.984	1.611.906	
Az 1935. évben		410.595	7.771	415	8.793	9.731	644.332	912	65.344	18.928	1.706.911	
Az 1936. évben		435.933	7.565	438	9.343	9.984	676.889	1.038	75.126	20.545	1.889.945	
1935. X.		38.964	721	40	835	911	70.772	77	5.234	1.856	165.308	
1936. XI.		34.120	611	38	798	798	56.354	73	5.145	1.783	181.427	
1936. XII.		40.033	599	34	029	890	58.049	70	5.594	1.786	162.444	
1937. I.		33.993	667	33	1.684	800	44.433	101	7.047	1.673	132.558	
1937. II.		33.692	762	33	661	814	64.744	103	7.015	1.663	142.432	
1937. III.		39.078	617	34	737	764	40.979	90	5.377	1.471	127.111	
1937. IV.		35.867	588	33	741	830	53.916	80	5.892	1.618	135.014	
1937. V.		34.200	609	34	730	823	65.774	83	6.018	1.682	155.543	
1937. VI.		31.239	562	32	683	742	42.071	78	7.001	1.565	140.170	
1937. VII.		33.624	655	37	757	860	57.171	91	6.673	1.605	147.669	
1937. VIII.		32.902	580	40	703	827	57.765	92	6.506	1.620	173.819	
1937. IX.		39.484	628	41	835	815	57.348	89	6.526	1.676	169.327	
1935. X.—1936. IX. összesen:		427.196	7.599	429	9.193	9.874	669.376	1.027	74.028	19.998	1.832.822	
1936. X.		40.526	685	42	906	940	74.015	76	5.278	2.041	191.110	
1937. XI.		36.616	605	40	806	785	45.683	78	5.472	1.901	191.731	
1937. XII.		44.399	606	39	101	962	73.800	77	6.350	2.030	183.433	
1938. I.		36.142	652	36	1.704	804	47.212	01	7.627	1.819	147.081	
1938. II.		33.769	613	34	701	795	55.323	102	6.728	1.706	155.222	
1938. III.		45.197	612	37	845	847	56.360	198	6.140	1.703	147.904	
1938. IV.		36.497	639	36	719	844	56.669	97	6.636	1.813	150.860	
1938. V.		34.333	590	35	733	798	56.147	86	6.422	1.786	171.098	
1938. VI.		35.344	631	36	789	831	59.819	97	7.011	1.793	161.981	
1938. VII.		35.943	677	40	771	941	74.498	11	8.662	1.861	167.274	
1938. VIII.		35.382	583	40	760	824	47.202	106	7.636	1.715	192.341	
1938. IX.		40.394	665	40	850	833	60.212	101	7.631	1.771	173.848	
1936. X.—1937. IX. összesen:		454.542	7.559	455	9.685	10.204	706.940	1.130	81.593	21.939	2.033.883	
1936. I.—IX.		314.079	5.668	317	6.531	7275	484.201	807	58.055	14.573	1.323.643	
1937. I.—IX.		333.001	5.662	334	6.872	7517	513.442	899	64.493	15.967	1.467.609	
Összehasonlítások	1937. IX. havában	szám- szerűleg	+ 910	+ 37	- 1	+ 15	+ 18	+ 2864	+ 12	+ 1.105	+ 95	+ 4.521
	1936. IX. havához képest több (+) kevesebb (-)	%-ban	+ 2'3	+ 5'9	- 2'4	+ 1'8	+ 2'2	+ 5'0	+ 13'5	+ 16'9	+ 5'7	+ 2'7
	1936. X.—1937. IX. időszakban	szám- szerűleg	+ 27.346	- 40	+ 26	+ 492	+ 330	+ 37.564	+ 103	+ 7.565	+ 1.941	+ 201.061
	1935. X.—1936. IX. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	%-ban	+ 6'4	- 0'5	+ 6'1	+ 5'4	+ 3'3	+ 5'6	+ 10'0	+ 10'2	+ 9'7	+ 11'0
	1937. I.—IX. időszakban, 1936. I.—IX. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg	+ 18.922	- 6	+ 17	+ 341	+ 242	+ 29.241	+ 92	+ 6.438	+ 1.394	+ 143.966
		%-ban	+ 6'0	- 0'1	+ 5'4	+ 5'2	+ 3'3	+ 6'0	+ 11'4	+ 11'1	+ 9'6	+ 10'9

*) Az 1937. évi adatok ideiglenesek.

1) Hirlapokkal együtt.

2) A postai pénzforgalomba bevont intézetek átutalásai nélkül.

I. Forgalom.*)

I. Posta.

Időszak		K é z b e s í t é s																				
		Közön- séges ¹⁾		Aján- lott	Érték- levelek		Kézi, helyi és somnás eszmák		Postautalványok ²⁾		Postatakarékhifizetések		Csekk-kifizetések									
		levél- ostai küldemények			Érték- levelek		Kézi, helyi és somnás eszmák		összege ezer P-ben		összege ezer P-ben		összege ezer P-ben									
		darabszáma ezrekben			darab- száma ezrekben		darab- száma ezrekben		összege ezer P-ben		összege ezer P-ben		összege ezer P-ben									
Az 1930. évben		425.761	16.794	726	12.390	10.577	719.870	376	20.852	3373	1.036.937											
Az 1931. évben		373.517	12.442	637	10.687	10.015	663.752	295	25.646	3275	967.490											
Az 1932. évben		353.134	9.739	536	8.968	9.241	570.104	236	18.316	3259	785.987											
Az 1933. évben		345.768	8.172	506	8.776	8.938	555.883	280	21.472	3373	698.973											
Az 1934. évben		416.564	7.653	481	8.890	9.356	595.623	367	28.707	3223	658.994											
Az 1935. évben		412.321	7.790	471	8.814	9.775	645.247	462	37.928	3399	662.144											
Az 1936. évben		440.026	7.653	455	9.373	10.026	678.059	543	44.507	3.525	654.812											
1935.	X.	39.129	748	45	832	903	68.703	43	4.234	323	72.756											
	XI.	34.264	604	40	804	805	58.131	39	3.048	275	58.363											
	XII.	40.201	604	38	1.029	892	57.488	43	3.343	325	59.488											
	1936.	I.	34.112	685	36	679	820	46.575	39	3.036	286	42.304										
		II.	33.807	762	34	666	812	64.399	38	2.776	287	63.834										
		III.	39.181	630	35	727	771	41.619	48	3.544	268	37.070										
		IV.	35.994	592	34	747	844	54.185	46	3.356	298	55.970										
		V.	34.326	622	35	733	816	62.665	47	3.462	282	65.307										
		VI.	31.351	552	33	696	752	43.501	46	3.646	278	47.844										
VII.		34.766	658	37	756	860	57.707	44	3.424	293	57.821											
VIII.		33.023	586	41	702	824	58.059	44	3.567	259	55.286											
IX.		39.610	627	41	832	819	58.652	47	4.022	286	55.880											
1935. X.—1936. IX. összesen:		429.764	7.670	449	9.203	9.918	671.683	524	41.458	3.460	671.923											
1936.	X.	40.656	717	44	915	954	76.245	57	6.265	356	77.664											
	XI.	36.750	603	42	808	771	44.473	42	3.495	254	46.767											
	XII.	44.561	619	42	1.113	977	75.688	47	3.935	378	79.044											
	1937.	I.	36.268	660	38	711	798	45.948	42	3.600	290	42.817										
		II.	33.884	610	35	706	798	55.489	39	3.047	281	53.135										
		III.	45.316	631	38	845	858	57.294	52	3.927	323	55.685										
		IV.	36.626	644	37	706	842	57.650	47	3.926	320	60.967										
		V.	34.459	577	36	736	799	56.339	52	3.974	283	54.115										
		VI.	35.471	632	38	780	835	59.198	49	4.068	332	67.684										
VII.		37.164	692	42	783	965	77.477	49	4.751	379	77.978											
VIII.		35.512	600	43	746	821	46.906	50	4.172	263	50.655											
IX.		40.523	657	43	849	838	60.741	51	4.629	302	64.676											
1936. X.—1937. IX. összesen:		457.190	7.642	478	9.698	10.256	713.448	577	49.689	3.761	731.187											
1936. I.—IX.		316.170	5.714	326	6.538	7.318	487.361	399	30.833	2.537	481.316											
1937. I.—IX.		335.223	5.703	350	6.862	7.554	517.042	431	35.994	2.773	527.712											
Összehasonlítások	1937. IX. havában	szám- szerüleg	+	913	+	30	+	2	+	17	+	19	+	2.089	+	4	+	607	+	16	+	8.796
	1936. IX. havához képest több (+) kevesebb (-)		o/ó-ban	+	2.3	+	4.8	+	4.9	+	2.0	+	2.3	+	3.6	+	8.5	+	15.1	+	5.6	+
	1936. X.—1937. IX. időszakban	szám- szerüleg																				
	1935. X.—1936. IX. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)		o/ó-ban	+	27.426	-	28	+	29	+	495	+	338	+	41.765	+	53	+	8.231	+	301	+
	1937. I.—IX. időszakban 1936. I.—IX. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	o/ó-ban	+	6.4	-	0.4	+	6.5	+	5.4	+	3.4	+	6.2	+	10.1	+	19.9	+	8.7	+	8.8
	1937. I.—IX. időszakban 1936. I.—IX. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	o/ó-ban	+	19.053	-	11	+	24	+	324	+	236	+	29.681	+	32	+	5.161	+	236	+	46.396
	o/ó-ban	+	6.0	-	0.2	+	7.4	+	5.0	+	3.2	+	6.1	+	8.0	+	16.7	+	9.3	+	9.6	

*) Az 1937. évi adatok ideiglenesek.

¹⁾ Hírlapokkal együtt.

²⁾ A postai pénzforgalomba bevont intézetek átutalásai nélkül.

I. Forgalom.*)

2. Táviró. 3 Távbeszélő.

Időszak	Táviró		Távbeszélő									
	Feladott	Kézbesített	Allomások száma ¹⁾				Számított helyi beszélgetések száma ezekben					
			táviratok darabszáma ezekben	a bpesti egység-hálózatban	a falur. és 200-nál több előfizetővel bíró hálózatban	a 200-nál kevesebb	Összesen	Közvetlen összeköttetések száma	bpesti egység-hálózatban	vidéken	Összesen	
Az 1930. évben	3.404	3.715	46.601		35.618		82.219	2.212	103.890	—	103.890	
Az 1931. évben	2.599	3.253	47.095		33.840		80.935	2.376	106.946	14.189	121.135	
Az 1932. évben	2.066	2.735	46.884		32.415		79.299	2.196	107.564	13.867	121.431	
Az 1933. évben	1.894	2.576	47.962		31.109		79.071	2.207	107.146	12.801	119.947	
Az 1934. évben	1.873	2.557	53.338		34.354		87.692	2.303	111.898	11.911	123.809	
Az 1935. évben	1.903	2.573	58.339	15.088	18.723		92.150	1.734	121.980	12.944	134.924	
Az 1936. évben	²⁾ 1.947	2.607	63.537	16.699	22.218		102.454	2.155	127.880	14.255	142.135	
1935.	X.	166	223	57.282	15.001	19.023	91.306	1.738	10.399	1.086	11.485	
	XI.	154	212	57.743	15.056	18.766	91.565	1.732	11.244	1.190	12.434	
1936.	XII.	153	213	58.339	15.088	18.723	92.150	1.734	10.801	1.141	11.942	
	I.	127	184	58.819	15.137	18.700	92.656	1.732	10.326	1.102	11.428	
	II.	130	184	59.222	15.234	18.737	93.193	1.730	10.935	1.129	12.064	
	III.	137	196	59.698	15.287	18.895	93.880	1.752	10.300	1.042	11.342	
	IV.	134	191	60.095	15.608	18.879	94.582	1.752	10.834	1.117	11.951	
	V.	157	219	60.351	15.703	19.541	95.600	1.755	11.348	1.174	12.522	
	VI.	174	227	60.931	15.855	19.709	96.495	1.765	11.072	1.152	12.224	
	VII.	185	241	61.094	15.957	20.041	97.092	1.772	10.595	1.234	11.829	
	VIII.	198	254	61.138	15.990	20.254	97.382	1.743	9.292	1.218	10.510	
	IX.	182	238	61.663	16.168	20.351	98.182	1.755	9.810	1.209	11.019	
1935 X.—1936. IX. összesen:		1.897	2.582	—	—	—	—	—	126.956	13.794	140.750	
1936.	X.	183	242	62.250	16.254	20.375	98.879	1.751	11.014	1.281	12.295	
	XI.	155	211	62.742	16.361	19.866	98.969	1.751	11.611	1.332	12.943	
1937.	XII.	161	220	63.537	16.699	22.218	102.454	1.750	10.796	1.271	12.067	
	I.	140	201	63.951	16.763	22.242	102.956	^{a)} 1.758	10.742	1.266	12.008	
	II.	135	188	64.393	16.917	22.375	103.685	1.762	11.378	1.311	12.689	
	III.	159	218	64.846	17.004	22.510	104.360	1.760	10.440	1.210	11.650	
	IV.	154	212	65.100	17.076	22.599	104.775	1.760	11.371	1.337	12.708	
	V.	186	244	65.348	17.158	22.798	105.304	2.025	12.007	1.353	13.360	
	VI.	187	246	66.142	17.484	22.822	106.448	2.027	11.772	1.385	13.157	
	VII.	200	262	67.103	17.562	22.411	107.076	2.041	10.867	1.372	12.239	
	VIII.	220	278	67.445	17.678	22.614	107.737	2.053	9.988	1.392	11.380	
	IX.	191	251	68.280	17.775	22.780	108.835	2.055	10.606	1.422	12.028	
1936. X.—1937. IX. összesen:		2.071	2.773	—	—	—	—	—	132.592	15.932	148.524	
1936. I.—IX.		1.424	1.934	—	—	—	—	—	94.512	10.377	104.889	
1937. I.—IX.		1.572	2.100	—	—	—	—	—	99.171	12.048	111.219	
Összehasonlítások	1937. IX. havában	szám-szerüleg	+ 9	+ 13	+6.617	+1.607	+2.429	+ ¹⁰ 653	+ 300	+ 796	+ 213	+ 1.009
	1936. IX. havához képest több (+) kevesebb (-)	0/0-ban	+ 4'9	+ 5'5	+ 10'7	+ 9'9	+ 11'9	+ 10'8	+ 17'1	+ 8'1	+ 17'6	+ 9'2
	1936. X.—1937. IX. időszakban	szám-szerüleg	+ 174	+ 191	—	—	—	—	—	+5.636	+2.138	+ 7.774
	1935. X—1936. IX. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	0/0-ban	+ 9'2	+ 7'4	—	—	—	—	—	+ 4'4	+ 15'5	+ 5'5
	1937. I.—IX. időszakban	szám-szerüleg	+ 143	+ 160	—	—	—	—	—	+4.659	+1.671	+ 6.330
	1936. I.—IX. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	0/0-ban	+ 10'4	+ 8'6	—	—	—	—	—	+ 4'9	+ 16'1	+ 6'0

*) Az 1937. évi adatok ideiglenesek.

¹ Csak az üzemben levő előfizetői állomások.

I. Forgalom. *)

3. Távszélő. 4. Rádió,

Időszak	T á v b e s z é l ő							Rádió														
	Köz- pon- tok száma	Kezdeményezett			Érkezett			Engedélyesek száma														
		távolsági beszélgetések száma ezrekben	bpesti egységes hálózatban	vidéken	összesen	a bpesti egységes hálózatban	vidéken	összesen	Buda- pesten	vidék- ken	összesen											
Az 1930. évben	1.426	1.431	3.363	4.794	1.391	3.301	4.692	108.161	199.748	307.909												
Az 1931. évben	1.445	1.285	3.094	4.379	1.281	3.004	4.285	111.774	213.258	325.032												
Az 1932. évben	1.446	1.183	2.558	3.741	1.138	2.479	3.617	113.360	208.616	321.976												
Az 1933. évben	1.465	1.145	2.345	3.490	1.059	2.306	3.365	115.114	213.065	328.179												
Az 1934. évben	1.494	1.157	2.467	3.624	1.081	2.426	3.507	118.010	222.107	340.117												
Az 1935. évben	1.524	1.249	2.863	4.112	1.152	2.822	3.974	122.676	230.231	352.907												
Az 1936. évben	1.550	1.287	2.972	4.259	1.206	2.932	4.138	127.540	237.814	365.354												
1935.	X.	1.524	114	266	380	108	262	370	120.480	226.490	346.970											
	XI.	1.524	113	246	359	104	241	345	121.055	228.158	349.213											
	XII.	1.524	106	223	329	95	218	313	122.676	230.231	352.907											
1936.	I.	1.524	96	204	300	88	201	289	124.126	233.331	357.457											
	II.	1.531	100	194	294	89	193	282	124.945	234.970	359.915											
	III.	1.531	90	211	301	82	209	291	125.526	235.837	361.363											
	IV.	1.533	100	210	310	92	209	301	125.554	235.654	361.208											
	V.	1.536	96	228	324	89	224	313	125.250	234.783	360.033											
	VI.	1.544	106	241	347	103	236	339	124.725	232.740	357.465											
	VII.	1.549	116	288	404	111	281	392	123.901	231.168	355.069											
	VIII.	1.552	121	296	417	114	291	405	123.486	230.970	354.456											
	IX.	1.555	120	290	410	116	285	401	123.548	231.048	354.596											
1935. X.—1936. IX. összesen:	—	1.278	2.897	4.175	1.191	2.850	4.041	—	—	—												
1936.	X.	1.557	120	295	415	113	293	406	124.590	232.464	357.054											
	XI.	1.550	114	262	376	109	259	368	126.230	235.113	361.343											
	XII.	1.550	108	249	357	101	250	351	127.540	237.814	365.354											
1937.	I.	1.550	101	237	338	93	237	330	129.593	241.605	371.198											
	II.	1.550	102	224	326	94	221	315	130.553	243.611	374.164											
	III.	1.551	96	240	336	90	238	328	131.388	244.700	376.083											
	IV.	1.556	107	246	353	98	245	343	131.629	244.940	376.569											
	V.	1.558	110	262	372	104	256	360	131.946	244.617	376.563											
	VI.	1.561	114	276	390	113	273	386	130.785	242.966	373.751											
	VII.	1.559	122	311	433	114	307	421	130.448	241.833	372.281											
	VIII.	1.563	123	325	448	115	318	433	129.734	241.553	371.287											
	IX.	1.566	125	317	442	119	313	432	130.117	242.123	372.240											
1936. X.—1937. IX. összesen:	—	1.342	3.244	4.586	1.263	3.210	4.473	—	—	—												
1936. I.—IX.	—	945	2.162	3.107	884	2.129	3.013	—	—	—												
1937. I.—IX.	—	1.000	2.438	3.438	940	2.408	3.348	—	—	—												
Összehasonlítások	1937. IX. havában	szám- szerűleg	+	11	+	5	+	27	+	32	+	3	+	28	+	31	+	6.569	+	11.075	+	17.644
	1936. IX. havához képest több (+) kevesebb (-)		0/0-ban	+	0.7	+	4.2	+	9.3	+	7.8	+	2.6	+	9.8	+	7.7	+	5.3	+	4.8	+
	1936. X.—1937. IX. időszakban	szám- szerűleg	—	+	64	+	347	+	411	+	72	+	360	+	432	—	—	—	—	—	—	—
	1935. X.—1936. IX. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)		0/0-ban	—	+	5.0	+	12.0	+	9.8	+	6.0	+	12.6	+	10.7	—	—	—	—	—	—
1937. I.—IX. időszakban 1936. I.—IX. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg	—	+	55	+	276	+	331	+	56	+	279	+	335	—	—	—	—	—	—	—	—
		0/0-ban	—	+	5.8	+	12.8	+	10.7	+	6.3	+	13.1	+	11.1	—	—	—	—	—	—	—

*) Az 1937. évi adatok ideiglenesek.

II. A forgalom munkaegységekben*)

Időszak	Kincstári postahivataloknál:					Postamesteri hivataloknál és ügynökségeknél:								
	Posta	Távíró	Távbeszélő	Rádió	Összes	Posta	Távíró	Távbeszélő	Rádió	Összes				
	munkaegységek száma													
	ezrekben					ezrekben	%-ban	ezrekben			ezrekben	%-ban		
Az 1930. évben	186.223	27.761	105.715	5.953	325.652	71.3	98.809	11.325	16.843	3.891	130.868	28.7		
Az 1931. évben	161.075	22.657	103.432	6.494	293.658	72.7	80.932	9.792	15.387	4.234	110.345	27.3		
Az 1932. évben	135.946	17.848	97.845	6.900	258.539	72.9	70.612	7.847	13.667	4.174	96.300	27.1		
Az 1933. évben	129.388	16.501	95.047	6.774	247.710	72.6	69.057	7.049	13.326	3.912	93.344	27.4		
Az 1934. évben	130.711	16.294	99.131	7.185	253.321	72.3	71.557	6.974	14.471	4.052	97.054	27.7		
Az 1935. évben	132.288	16.663	108.581	7.516	265.048	72.0	74.560	7.130	17.197	4.155	103.042	28.0		
Az 1936. évben	137.907	17.822	114.310	7.804	277.843	71.6	79.933	7.327	18.430	4.251	109.941	28.4		
1935. X.	12.538	1.509	9.372	628	24.047	71.0	7.247	642	1.568	343	9.800	29.0		
XI.	11.573	1.400	9.901	631	23.505	72.0	6.740	588	1.463	347	9.138	28.0		
XII.	13.110	1.414	9.485	638	24.647	71.7	7.408	576	1.386	350	9.720	28.3		
1936. I.	10.727	1.177	9.058	646	21.608	72.3	6.110	503	1.322	355	8.290	27.7		
II.	11.241	1.215	9.434	650	22.540	73.0	6.185	490	1.303	358	8.336	27.0		
III.	10.608	1.287	8.977	653	21.525	72.4	5.918	546	1.381	359	8.204	27.6		
IV.	10.959	1.251	9.420	653	22.283	72.3	6.283	530	1.372	358	8.543	27.7		
V.	11.267	1.474	9.787	652	23.180	72.6	6.368	585	1.456	356	8.765	27.4		
VI.	10.248	1.553	9.712	648	22.161	72.6	5.880	636	1.507	353	8.376	27.4		
VII.	11.415	1.698	9.662	645	23.420	71.4	6.678	712	1.699	349	9.368	28.6		
VIII.	10.808	1.803	8.958	643	22.212	70.2	6.600	760	1.726	350	9.436	29.8		
IX.	11.643	1.688	9.278	644	23.253	70.6	6.958	679	1.713	349	9.699	29.4		
1935. X.—1936. IX. összesen:	136.137	17.469	113.044	7.731	274.381	71.8	78.305	7.247	17.896	4.227	107.675	28.2		
1936. X.	13.224	1.696	10.010	649	25.579	70.3	7.960	698	1.782	351	10.791	29.7		
XI.	11.539	1.449	10.301	657	23.946	71.9	6.810	595	1.601	355	9.361	28.1		
XII.	14.228	1.531	9.713	664	26.136	70.8	8.253	593	1.568	358	10.772	29.2		
1937. I.	11.031	1.360	9.580	674	22.645	72.0	6.366	551	1.530	365	8.812	28.0		
II.	10.880	1.274	9.975	679	22.808	72.6	6.260	517	1.456	369	8.602	27.4		
III.	11.941	1.493	9.339	682	23.455	71.5	6.784	607	1.565	371	9.327	28.5		
IV.	11.308	1.456	10.066	685	23.515	72.2	6.544	576	1.575	369	9.064	27.8		
V.	11.208	1.677	10.506	686	24.077	72.1	6.568	678	1.681	368	9.295	27.9		
VI.	11.708	1.718	10.473	681	24.580	71.8	6.830	694	1.751	366	9.641	28.2		
VII.	12.144	1.840	10.042	679	24.705	70.0	7.563	778	1.893	363	10.597	30.0		
VIII.	11.029	1.981	9.619	677	23.306	69.8	6.898	837	1.967	363	10.065	30.2		
IX.	12.062	1.778	10.003	679	24.522	70.3	7.245	747	1.993	363	10.348	29.7		
1936. X.—1937. IX. összesen:	142.302	19.253	119.627	8.092	289.274	71.3	84.081	7.871	20.362	4.361	116.675	28.7		
1936. I.—IX.	98.916	13.146	84.286	5.834	202.182	71.9	56.910	5.441	13.479	3.187	79.017	28.1		
1937. I.—IX.	103.311	14.577	89.603	6.122	213.613	71.4	61.058	5.985	15.411	3.297	85.751	28.6		
Összehasonlítások	1937. IX. havában	szám-												
	1936. IX. havához képest több (+) kevesebb (-)	szerüleg	+ 419	+ 90	+ 725	+ 35	+ 1.269	—	+ 287	+ 68	+ 280	+ 14	+ 649	—
		%-ban	+ 3.6	+ 5.3	+ 7.8	+ 5.4	+ 5.5	—	+ 4.1	+ 10.0	+ 16.3	+ 4.0	+ 6.7	—
	1936. X. — 1937. IX. között	szám-												
1935. X. — 1936. IX. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szerüleg	+ 5.165	+ 1.784	+ 6.583	+ 361	+ 14.893	—	+ 5.776	+ 624	+ 2.466	+ 134	+ 9.000	—	
	%-ban	+ 4.5	+ 10.2	+ 5.8	+ 4.7	+ 5.4	—	+ 7.4	+ 8.6	+ 13.8	+ 3.2	+ 8.4	—	
1937. I.—IX. időszakban, 1936. I.—IX. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szám-													
	szerüleg	+ 4.395	+ 1.431	+ 5.317	+ 288	+ 11.431	—	+ 4.148	+ 544	+ 1.932	+ 110	+ 6.734	—	
	%-ban	+ 4.4	+ 10.9	+ 6.3	+ 4.9	+ 5.7	—	+ 7.3	+ 10.0	+ 14.3	+ 3.5	+ 8.5	—	

*) Az 1937. évi adatok ideiglenesek.

II. A forgalom munkaegységekben.*)

Időszak		Összes postai szerveknél:														
		Posta		Távíró		Távbeszélő		Rádió		Összes						
		munkaegységek száma														
		ezrekben		%o-ban		ezrekben		%o-ban		ezrekben						
Az 1930. évben		285.032	62.4	39.086	8.6	122.558	26.8	9.844	2.2	456.520						
Az 1931. évben		242.007	59.9	32.449	8.0	118.819	29.4	10.728	2.7	404.003						
Az 1932. évben		206.558	58.3	25.695	7.2	111.512	31.4	11.074	3.1	354.839						
Az 1933. évben		198.445	58.2	23.550	6.9	108.373	31.8	10.686	3.1	341.054						
Az 1934. évben		202.268	57.8	23.268	6.6	113.602	32.4	11.237	3.2	350.375						
Az 1935. évben		206.848	56.2	23.793	6.5	125.778	34.2	11.671	3.1	368.090						
Az 1936. évben		217.840	56.2	25.149	6.5	132.740	34.2	12.055	3.1	387.784						
1935.	X.	19.785	58.4	2.151	6.4	10.940	32.3	971	2.9	33.847						
	XI.	18.313	56.1	1.988	6.1	11.364	34.8	978	3.0	32.643						
1936.	XII.	20.518	59.7	1.990	5.8	10.871	31.6	988	2.9	34.367						
	I.	16.837	56.3	1.680	5.6	10.380	34.7	1.001	3.4	29.898						
	II.	17.426	56.4	1.705	5.5	10.737	34.8	1.008	3.3	30.876						
	III.	16.526	55.6	1.833	6.2	10.358	34.8	1.012	3.4	29.729						
	IV.	17.242	55.9	1.781	5.8	10.792	35.0	1.011	3.3	30.826						
	V.	17.635	55.2	2.059	6.4	11.243	35.2	1.008	3.2	31.945						
	VI.	16.128	52.8	2.189	7.2	11.219	36.7	1.001	3.3	30.537						
	VII.	18.023	55.0	2.410	7.4	11.361	34.6	994	3.0	32.788						
	VIII.	17.408	55.0	2.563	8.1	10.684	33.8	993	3.1	31.648						
IX.	18.601	56.4	2.367	7.2	10.991	33.4	993	3.0	32.952							
1935. X.—1936. IX. összesen:		214.442	56.1	24.716	6.5	130.940	34.3	11.958	3.1	382.056						
1936.	X.	21.184	58.3	2.394	6.6	11.792	32.4	1.000	2.7	36.370						
	XI.	18.349	55.1	2.044	6.1	11.902	35.7	1.012	3.1	33.307						
	XII.	22.481	60.9	2.124	5.7	11.281	30.6	1.022	2.8	36.908						
1937.	I.	17.397	55.3	1.911	6.1	11.110	35.3	1.039	3.3	31.457						
	II.	17.140	54.6	1.791	5.7	11.431	36.4	1.048	3.3	31.410						
	III.	18.725	57.1	2.100	6.4	10.904	33.3	1.053	3.2	32.782						
	IV.	17.852	54.8	2.032	6.3	11.641	35.7	1.054	3.2	32.579						
	V.	17.776	53.2	2.355	7.1	12.187	36.6	1.054	3.1	33.372						
	VI.	18.538	54.2	2.412	7.0	12.224	35.7	1.047	3.1	34.221						
	VII.	19.707	55.8	2.618	7.4	11.935	33.8	1.042	3.0	35.302						
	VIII.	17.927	53.7	2.818	8.5	11,586	34.7	1.040	3.1	33.371						
	IX.	19.307	55.4	2.525	7.2	11.996	34.4	1.042	3.0	34.870						
1936. X.—1937. IX. összesen:		226.383	55.7	27.124	6.7	139.989	34.5	12.453	3.1	405.949						
1936. I.—IX.		155.826	55.4	18.587	6.6	97.765	34.8	9.021	3.2	281.199						
1937. I.—IX.		164.369	54.9	20.562	6.9	105.014	35.1	9.419	3.1	299.364						
Összehasonlítások	1937. IX. havában	szám- szerűleg	+	706	—	+	158	—	+	1.005	—	+	49	—	+	1.918
	1936. IX. havához képest több (+) kevesebb (-)		0 o-ban	+	3.8	—	+	6.7	—	+	9.1	—	+	4.9	—	+
	1936. X.—1937. IX. időszakban	szám- szerűleg	+	11.941	—	+	2.408	—	+	9.049	—	+	495	—	+	23.893
	1935. X.—1936. IX. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)		0 o-ban	+	5.6	—	+	9.7	—	+	6.9	—	+	4.1	—	+
	1937. I.—IX. időszakban 1936. I.—IX. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg	+	8.543	—	+	1.975	—	+	7.249	—	+	398	—	+	18.165
			0 o-ban	+	5.5	—	+	10.6	—	+	7.4	—	+	4.4	—	+

2. A forgalom munkaegységekben

A posta különböző üzletágainak forgalmát munkaegységekben is kifejezi, mint-hogy az összforgalom általános és áttekinthető kifejezésére a darabszámok egyszerű összegezése útján nyert összdarabszám erre nem alkalmas. Ebben a darabszámban ugyanis az egyes üzletágak különböző természetű küldeményei és szolgáltatásai, másrészt darabszámok és összegek vegyesen szerepelnek. A különböző természetű szolgáltatások összeadhatása végett ezeket először közös nevezőre kellett hozni. Ez oly módon történt, hogy minden egyes szolgáltatást — a munka minőségének, mennyiségének és az elvégzés időtartamának figyelembevételével — értékeltünk. Az értékelés mérőeszköze a munkaegység. A közös nevezőre, a munkaegységre hozott szolgáltatások egyszerű összeadásának végösszege fejezi ki az egyes üzletágak munkaegységekben elért forgalmát.

A munkaegységek tehát már alkalmasak az általános posta-, távíró-, távbeszélő- és rádióforgalom mérésére és összeha-

sonlítására, de természetesen csak akkor, ha az összehasonlítási időben végzett munkák értékelése egyforma alapon történik. A közölt táblázatok adatai az egyenlő értékelés alapján megállapított munkaegységek számát tüntetik fel és így a forgalom alakulásánaak megítélésére alkalmasak. Megjegyezzük azonban, hogy ezek az adatok a személyzet által tényleg feldolgozott munkaegységek számával nem azonosak.

A munkaegységekben kifejezett forgalom az előző év szeptemberéhez képest 5·8%-kal emelkedett. Legnagyobb az emelkedés a távbeszélő üzletágnál, 9·1%, leggyengébb a postai üzletágnál, 3·8%. A forgalomemelkedés mértéke a kincstári postahivatalok és a postamesteri hivatalok között különböző, mert míg a kincstári postahivatalok forgalma csak 5·5, addig a postamesteri hivatalok és ügynökségek forgalma 6·7%-kal emelkedett. A rádióüzletág kivételével a postamesteri hivatalok forgalomemelkedése minden egyes üzletágban nagyobb mérvű, mint a kincstári postahivataloké.

ELMÉLET — GYAKORLAT.

Théorie — Pratique.

31. Egységes távbeszélőjegyeknél, átmenő beszélgetés esetében a távbeszélőjegyen ki kell-e tölteni a felvette és a kapcsoló hivatalnak történt bemondáskor a továbbítás idejét, vagy csak a beszélgetés kezdetének és végének idejét?

Igen!

Átmenő beszélgetéseknél az egységes távbeszélőjegy valamennyi rovatát éppen úgy ki kell tölteni, mint az indított beszélgetéseknél. (Beküldött kérdés.)

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

POSTA.

Lettország.

Postamúzeum és levéltár létesítését határozta el a lett igazgatás. Az erre vonatkozó, nemrég megjelent rendelet a múzeumi tárgyak gyűjtésének, megőrzésének felügyeletére külön bizottságot szervezett. A bizottság tagjait a vezető postatisztviselők közül a vezérigazgató nevezi ki. A tisztség ellátásáért a tagok semmiféle külön illetményt nem kapnak.

Sem az igazgatásnál, sem pedig a forgalomnál egyetlen múzeális értékű tárgyat sem szabad megsemmisíteni, mielőtt

a bizottság nem nyilatkozott az illető tárgynak a múzeum céljaira való alkalmasága vagy alkalmatlansága kérdésében. A ritkán, vagy egyáltalán nem használt felszerelési tárgyakról évenként kimutatást kell a bizottság elé terjeszteni, amely e tárgyakból egészíti ki a múzeum állományát. A bizottság indítványt tehet magántulajdonban levő, postatörténeti szempontból értékes tárgyak megszerzésére is.

A múzeumbizottság a postatörténeti levéltárnak is felügyeleti hatósága. Semmiféle postai vonatkozású okiratot nem szabad megsemmisíteni vagy elidegeníteni, mielőtt a bizottság döntött volna arról,

hogy alkalmasnak tartja-e levéltárban való elhelyezésre. (Pztg. 1937:5.)

A **postanövendékek** intézménye Lettorszában ma is fennáll. A növendékeknek a legutóbbi időig egy félévet mindennemű javadalmazás nélkül kellett szolgálatban tölteniök. Egyetlen esetben tettek mégis kivételt: ha a növendék a szolgálati fenntartás rendeletére állandó tisztviselőt helyettesített, amikor is bizonyos illetményt kaphatott erre az időre is. Ha a félévi gyakorlat már letelt s ezalatt a kellő szakismereteket megszerezte, emellett a követelményeknek más tekintetben is megfelelt, a növendék vizgára jelentkezhetett.

Még ha ezt sikerrel kiállotta, akkor is csak a megüresedett állások arányában alkalmazták fizetéses tisztviselőként; máskülönben pedig szabad választása szerint vagy tovább teljesített szolgálatot mint fizetetlen gyakornok, vagy otthon várta be a legközelebb felszabaduló fizetett helyre szóló behívását. Ez a rendszer azután nem is ritkán azt eredményezte, hogy a növendékek a kényszerű megszakítás alatt a gyakorlatból kiestek, a tanultakat többé-kevésbé elfelejtették. A rendszernek ezt a hibáját most olyan módon küszöbölték ki, hogy a folyó évi július hó 1-től kezdve a növendékek szolgálatuk 4. hónapjától kezdve havonként 40, a vizsga után pedig, annak eredményéhez képest, illetőleg az elért fokozatnak megfelelően havi 60, 70 vagy 80 latot kapnak mindaddig, míg rendszeresített állásra ki lehet őket nevezni. (Pztg. 1937:5.)

Németország.

A **birodalmi pártnap** a német posta számára évről-évre nehezebb feladatot jelent. Ezt a feladatot azonban a német posta minden alkalommal fényes sikerrel oldotta meg. Az idén minden eddiginél nagyobb felkészültség vált szükségessé a nürnbergi pártnap óriási levélposta-, csomag-, valamint hírközlési- és részben személyforgalmának zökkenésmentes lebonyolítására.

Nem kevesebb, mint 20 alkalmi postahivatal működött az óriásgyűlés, valamint az arra érkező vidékiek sátorvárosainak területén, mint a nürnbergi 2. számú postahivatal kirendeltségei. Az alkalmi hivatalok közül 7 barakban, 2 sátorban, 4, a rendezőség épületeiben, 7 pedig, mint vándorhivatal, gépkocsin volt elhelyezve. A 20 alkalmi hivatal az első különvonat érkezésétől az utolsó indulásáig kerekén 100 munkahellyel, majdnem megszakítás nélkül üzemben volt. Az alkalmi hivatalok szolgálata kiterjedt értékcikkárusításra, mindenfajta levélpostai küldemények, valamint korlátozott terjedelmű csomagok felvéte-

lére, postautalvány- és csekkbefizetések elfogadására, nemkülönben táviratfelvétellel és távbeszélgetések lebonyolítására.

Nagy tömegeseményeknél, a különvonatok érkezésekor stb. mindig számos vándor értékcikkáros állott a közönség rendelkezésére. A közönséges levelezés kényelmes feladását igen sok levélsekere ny biztosította a forgalmasabb helyeken és a tömegszállások közelében.

Külön alkalmi bélyeget is bocsátottak ki: a Hitler-sorozat utolsó kiadását megfelelő szövegű átnyomással; azonkívül díszes ünnepi levelezőlapok jelentek meg különböző kivitelben.

Nürnberg 2 és 3, valamint az alkalmi hivatalok között állandó összekötő gépkocsijáratok közlekedtek, amelyek egyrészt az óriásgyűlés színhelyén összegyűlt küldeményeket továbbították, másrészt a résztvevők számára érkező postát a lehető leggyorsabban a tábori hivatalokhoz szállították. A kézbesítés az időnkint jelentkező meghatalmazottak útján történt. Az expresszküldeményeket és táviratokat gépkerekpáros küldöncök hordták szét. A gyűlés területén feladott közönséges levelezést bélyegzés nélkül továbbították a nürnbergi 2. számú hivatalba, ahol azt „Nürnberg, a pártnapok városa” szövegű bélyegzőlenyomattal látták el. Innen az 1., 2., vagy 5. számú hivatalba került az anyag, ahol különleges keletbélyegzővel bélyegzték le azt. Az alkalmi bélyegző lenyomata a keltezésen kívül a birodalmi sas rajzát tartalmazza a horogkereszttel.

A forgalom sima lebonyolítása érdekében a nürnbergi postahivatalok személyzeti létszámát jelentékenyen (összesen mintegy 550 fővel) fölemelték.

A csomagpostát a naponként egyszer indított járat szállította a táborokba, ahol a kézbesítés a meghatalmazottak közvetítésével történt.

A pártnap közönsége között a posta szolgálatainak igénybevételét elősegítő propaganda füzeteket osztottak szét, amelyekben az alkalmi berendezéseket is részletesen ismertették. A sajtó képviselői különleges ismertető füzetet kaptak.

A birodalmi posta 65 társasgépkocsit bocsátott a szükséges személyzettel együtt a pártnap igazgatóságának rendelkezésére. Ezeket a gépkocsikat az egyes alkalmakra felvonuló előkelő vendégek szállításánál hasznosították.

Bár Nürnbergnek 16 nagy várossal van állandó táviró összeköttetése, a pártnapra további 8 táviróvonalt vettek használatba. Az új vonalak közül különösen annak volt nagy jelentősége, amely a berlini főtáviróhivatal tengerentúli munkahelyével biztosított összeköttetést. Ez a vezeték lehetővé

tette az északamerikai rendeltetésű sajtó-távíratoknak soronkívüli, igen gyors továbbítását. Érdekes különlegesség volt a tábor területén működő motoros, szállítható táviróhivatal, amelynek Berlinnel, Frankfurtal és Münchennel volt összeköttetése. Ezzel a megoldással a távíratoknak késedelem nélküli továbbítása akkor is lehetséges volt, amikor a táviratgyűjtő szolgálat a gyakori, hosszú felvonulások miatt sokszor órákra is teljesen megakadt.

Üdvözlétváltásra és családi hírek közlésére belföldi viszonylatban mérsékelt távirati díjszabást is engedélyeztek a pártnap résztvevőinek. Ezt a kedvezményes díjszabást üzleti távíratokra nem lehetett alkalmazni.

A képtávíró szolgálatait különösen a sajtó képviselői vették igénybe. A rendelkezésre álló 6 adóállomásról Európa majdnem minden fővárosába közvetlenül lehetett képeket továbbítani. A mérsékelt díjszabás a pártnap minden résztvevőjének lehetővé tette, hogy hozzátartozóit saját kézzel írt távirattal üdvözölje. A fotóriporterek kényelmét szolgálta a minden képtávíróállomásnál berendezett sötétkamra, ahol a legújabb eseményekről készült felvételeket azonnal elő lehetett hívni, hogy azután nyomban továbbítani lehessen.

A pártnap céljaira 6.400 km hosszú kiegészítő vezetéket vettek igénybe, ami az állandó nürnbergi táviróvonalak hosszának 150%-os gyarapodását jelenti.

A távbeszélőforgalom fennakadás nélkül való lebonyolítása érdekében szintén nagyvonalú rendkívüli intézkedésekre volt szükség. Bár Nürnberg városa a birodalom fontosabb távbeszélőközpontjaival állandóan az Egyenlítő hosszának megfelelő 40.000 km hosszú vezetéken tart fenn összeköttetést, a pártnapra mégis újabb 22.000 kmnyi távvezetéket kellett használatba venni, ami az állandó hálózat több mint 50%-os hosszgyarapodásának felel meg. Kiegészítésként 60 kábelérpárt kapcsoltak be a közforgalom számára, amihez még kizárólag a pártvezetőség és a sajtó céljait szolgáló további 10 új vonal járult.

A korszerű távbeszélőforgalom földalatti kábelekben bonyolódik le, amelyekben a beszédáram erősen legyengül; azért a pártnap szolgálatába állított vonalak mentén mintegy 30.000 pupintekercset és 1.000 erősítőcsövet kellett az áramkörökbe iktatni, hogy a beszélgetések kellő hangereővel folyhassanak. Az igények tökéletes kielégítése céljából a helyi távbeszélőhálózatot is jelentékenyen bővíteni kellett: Az újonnan lefektetett helyi kábelek hossza kb. 20 km.

A Nürnberg 2. számú postahivatal sajtótermében, az ünnepi csarnokban és a

nagy tömegjelenetek más helyszínein 76 helyközi és 14 helyi beszélgetések lebonyolítására alkalmas új nyilvános fülkét állítottak fel. A 20 alkalmi postahivatal 47 távolsági és 69 pénzbedobós helyi fülkével rendelkezett. Ezenkívül a város belterületén is sok új távbeszélő fülkét létesítettek.

A rádióközvetítésekkel szemben megnövekedett igények 8 km hosszú, kizárólag a közvetítések célját szolgáló új kábel fektetését tették szükségessé. Az átvett előadásokat és beszédeket az összes német adók kisugározták. A közvetítések anyagát 45 különböző helyen felállított mikrofonról gyűjtötték.

A pártnap eseményeit — az idén első ízben — távolbalátó készüléken is követni lehetett a birodalmi posta berlini távolbalátó szobáiból. A távolbalátás közvetítésére külön kábel szükséges. Az 1936-i lipcei vásár megnyitásán használatba vett berlin—lipcei távolbalátó vonalat legutóbb Münchenig meghosszabbították. Ez a kábel, amely jelenleg a világ leghosszabb távolbalátó vezetéke, most Nürnberget is érinti. Itt a vonalnak elágazása van minden látványos esemény színhelyéig. Alkalmas berendezés lehetővé teszi az egyidejű hangátvitelt (hangos távmozsi), valamint azt is, hogy az érdekes látványosságokat különböző nézőpontból, váltogatva lehessen közvetíteni.

A német posta a pártnap alkalmával hozzáférhetővé tette a nagyközönség számára a világ legmodernebb hírszolgálati eszközét, a távolbalátó egyesített távbeszélőt is. Segítségével Nürnbergből berlini, lipcei vagy müncheni előfizetőkkel lehetett beszélni, miközben a beszélgetők nemcsak egymás hangját hallják, hanem ugyanakkor látják is egymást.

Emellett a német posta felsorakoztatta a modern hírközléstechnika valamennyi újabb vívmányát, így többek között a távtárcsázó távbeszélő berendezést is. (Vn. 1937:34.)

Svédország.

A svéd posta most megjelent 1936. évi jelentésében igen sok érdekes adatot találunk. Ez a hivatalos statisztika nálunk különös figyelmet érdemel, mert a svéd és a magyar posta szervezete számos közös vonást mutat s így érdekes összehasonlításokra nyílik lehetőség.

A jelentés szerint 1936 végén az összes postai szervek száma 4.005 volt. Ebből 359 kincstári, 3.628 postamesteri hivatal és 18 kézbesítő- és gyűjtőállomás. Vagyis minden 109,83 négyzetkilométer területre és minden 1.565 lakosra jut 1 postai szerv. A mozgóposták száma 331. Minden postai

szervre átlag 5:3 levélszekrény esik, ezek száma tehát összesen 21.077. A legfőbb pozíciós hatóság az 1.147 főnyi személyzeti létszámú postavezérigazgatóság, élén a vezérigazgatóval. A vezérigazgatóság 5 ügyosztályra oszlik, mindegyiket egy-egy ügyosztályigazgató vezeti. Az ország területét 7 kerületi igazgatóságra van felosztva, mind-egyiknek élén egy postaigazgató áll. Az igazgatóságoknál és a kincstári hivatalok-

nál 6.290 tisztviselő, a postamesterségeknél pedig 7.777 postamester és postamesteri alkalmazott van foglalkoztatva. A postamesterek nem köztisztviselők, hanem szerződéses alkalmazottak. Az 1936. évben tiszta nyereségként 20,989.818 koronát fizetett be a svéd posta az állampénztárba, míg a saját tartalékalapját 3,129.683 koronával 54,580.096 koronára emelte föl. (D. Vztg. 1937:38.) (Kovács.)

TÁVIRÓ.

Lengyelország.

A táviró szolgálat 1936. évben a következőképpen alakult:

	a táviratok darabszáma ezekben		emelkedés (+) vagy csökkenés (-) ezekben
	1936	1935	
Belföldi forgalom	2724	2758	— 34
Külföldre irányuló forgalom	413	403	+ 10
Külföldről érkező forgalom	485	474	+ 11
Átmenő táviratok	122	100	+ 22

Gyengülés mindössze csak a belföldi forgalomban volt. Az átmenő forgalom 1933 év óta tartó állandó emelkedése nem csak Lengyelország földrajzi fekvésének, hanem a rádióberendezések állandó fejlesztésének is köszönhető. Ezeknek a táviratoknak száma 1936. évben már kétszerese volt az 1932. évi forgalomnak. (DVZ. 1937:38.)

tésének is köszönhető. Ezeknek a táviratoknak száma 1936. évben már kétszerese volt az 1932. évi forgalomnak. (DVZ. 1937:38.)

TÁVBESZÉLŐ.

Amerikai Egyesült-Államok.

Az American Telegraph and Telephone Company statisztikai adatai szerint 1937. év január 1-én az egész világon összesen 35,028.682 távbeszélő állomás volt. Ezeknek országoként való százalékos megoszlása a következő: Egyesült-Államok 49,74%, Németország 9,34%, Anglia 7,28%, Franciaország 4,11%, Kanada 3,95%, Japán 3,23%, Oroszország 2,46%, Ausztrália 1,52%, Spanyolország 0,98%. Az Egyesült-Államokban 100 lakásra 14 (pontosan 13,69) távbeszélő állomás jut, Angliában csak 5,44. Az Egyesült-Államok tizenkét legnagyobb városában több a távbeszélő állomás, mint egész Nagybritanniában. Az egyes nagyvárosok távbeszélő állomásainak száma a következőképpen alakult: New-York 1,503.712, London 960.709, Berlin 513.610, Páris 422.755, Róma 91.689, Madrid 66.148, Kopenhága 182.946, Bécs 184.840. Ami a városok távbeszélő sűrűségét illeti, első helyen Washington és San Francisco áll, ahol több mint egy távbeszélő állomás jut minden 3 lakosra. 1935. évben az Egyesült-Államokban mintegy 25 milliárd helyi és helyközi beszélgetés volt, ami másodpercenként közel 800 beszélgetést jelent. Ebből évente egy lakosra átlag 197 beszélgetés jut. (B. I. D. 1937:7—8.)

Belgium.

A távbeszélő előfizetők száma az utóbbi években jelentősen emelkedett. Havonta ma is átlag 1500 új távbeszélő állomást kérnek. Az előfizetők számának fejlődését a következő adatok mutatják:

év	előfizetők száma
1913 (végén)	51.000
1920	48.943
1930	224.804
1035	245.805
1936	260.058
1937 június	270.618

A p. t. t. miniszter közlése szerint 1937. év november 1-től kezdődő érvénnyel általános díjszabásmérséklés lép életbe. Remélik, hogy a díjszabás leszállítás után a közönség még jobban igénybe fogja venni a távbeszélőt. Így például az évi alapdíjakat, amelyek eddig a hely jelentősége szerint 415—600 frank között mozogtak, egységesen 320 frankban állapítják meg. A helyi beszélgetés díja egységesen 0,40 frank lesz, magát a helyi hálózatokat pedig bővítik, kiterjesztik. A helyközi beszélgetések díját ugyancsak leszállítják. Az automata rendszert, amely eddig csak a nagy városokban van meg, egy ötéves terv keretén belül kiterjesztik az egész távbeszélő hálózatra; ez az időszak a folyó évvel vette kezdetét. (J. T. 1937:9.)

Lengyelország.

Az 1936. évben a távbeszélő szolgálat valamennyi ágában emelkedett. A távbeszélő hálózat és a beszélgetések számának fejlődését a következő adatok mutatják.

	1936	1935	emelkedés
Az állami hálózat előfizetőinek száma:	97.489	91.324	6.165
A lengyel távbeszélő társaság előfizetőinek száma	88.388	82.943	5.445
Állami állomások száma	133.782	126.517	7.265
A lengyel távbeszélő társaság állomásainak száma	110.742	103.967	6.775
Helyi beszélgetések száma az állami hálózatban (ezrekben)	248.613	244.723	3.890
Helyi beszélgetések száma a magánhálózatban (ezrekben)	255.033	248.738	6.295
Belföldi helyközi beszélgetések száma (ezrekben)	25.075	24.053	1.022
külföldi beszélgetések (ezrekben)	1.496	1.475	21

Feltűnő a magántávbeszélő hálózat beszélgetéseinek nagyobb száma és annak is erősebb emelkedése, mint amilyent az állami hálózat mutat, habár ez utóbbinak több távbeszélő előfizetője van. Ez a jelenség a helyi hálózatok automatizálásával van összefüggésben, mert azóta azokon a helyeken részben átalány és részben beszélgetésenkénti díjszabás van érvényben, ellentétben az addigi csak átalányrendszerű díjszabással. (DVZ. 1937:38.)

Svájc.

A nemzetközi távbeszélgetések száma 1914 évben csak 600.000 volt, amikor is a táviróforgalom majdnem hatszorosa volt ennek (3.3 millió). Sőt ez utóbbi 1920-ban 4 $\frac{1}{2}$ millióra emelkedett. Az 1919 évtől megnyitott új nemzetközi távbeszélő viszonylatok teljesen megváltoztatták ezt az arányt. Az európai távbeszélő forgalom már 1920-ban 2 millió beszélgetést mutatott fel, vagyis több mint háromszorosát a háború előtti forgalomnak. Ma az évi beszélgetések száma 4.5 millió, vagyis több mint a kétszerese az 1920. évi forgalomnak. Ezen idő alatt a nemzetközi áramkörök száma a felére esett vissza (2.2 millióra). — Svájc ma 350 nemzetközi áramkörrel rendelkezik, amelyeknek egy része az észak-dél és kelet-nyugat irányú átmenő közvetlen összeköttetések forgalmát bonyolítja le, megközelítőleg évi $\frac{1}{2}$ millió beszélgetéssel. Legnagyobb a forgalom Franciaországgal (1.6 millió beszélgetés) s csak Párisal egyedül 23 közvetlen áramköre van Svájcnak. A határszéli viszonylatokban az egymástól 15 km-re fekvő helységek közötti beszélgetés díja 0.60 fr (éjjel 0.40 fr.), a 15—30 km-távolságra fekvő helyek közti beszélgetés díja pedig 0.90 fr (éjjel 0.60 fr.). Franciaországot a Svájccal való távbeszélő forgalomban 4 díjövve osztották fel. A forgalom nagysága szempontjából második helyen Németország áll, amely országgal való forgalma 1934 évben még az első helyen volt. A Németországgal vál-

tott beszélgetések száma 1.4 millió. Valamennyi nagyobb német várossal közvetlen áramköre van, azonban Berlinnel egyedül 13, Majna-Frankfurttal 8, Stuttgartal ugyancsak 8. Németországot a Svájccal való távbeszélő forgalomban 13 díjövve osztották, mindegyik díjövve újabb 100 km-távolságot jelent. A határszéli távbeszélő forgalomban a díjak 15 km egymástól való távolságig 0.50—0.30 fr, 15—25 km egymástól való távolságig 0.70—0.40 fr, és 25—50 km egymástól való távolságig 1.45 fr—0.90 fr. A nemzetközi távbeszélő forgalomban mint már említettük, első helyen áll Franciaország (35%), második helyen pedig Németország (30%); a harmadik helyen Olaszország (12%), azt követőleg pedig Ausztria (5.3%), Nagybritannia (5.2%) és Németalföld (4.8%). Hogy Svájc az európai gazdasági életben milyen fontos helyet tölt be, mutatja Németország és Olaszország távbeszélő statisztikája, amely szerint forgalmuknak 20.7%-át, illetőleg 36.1%-át Svájccal bonyolítják le, amely százalékszámok mindkét említett országban Svájc részére az első helyet jelentik. Franciaországban a svájci forgalom a második helyen van (26.1%), Belgiumban harmadik helyen (26.4%); Ausztriában a negyedik, Nagybritanniában és Németalföldön az ötödik helyet foglalja el. (J. T. 1937:9.)

Dr. Teész Frigyes.

RÁDIÓ.

Anglia.

A Wireless World c. nagy angol rádiólap arról ad számot, hogy Nagybritanniában a szakkörök 12 millió rádióelőfizetőben állapították meg most az ország rádiótelítettségi határát. Azt jelenti ez a szám, hogy a kb. 46 milliós lélekszámból minden negyedik embernek rádióelőfizetőnek kell lennie. Ebben az arányban nálunk Magyarországon a rádiótelítettség határa 2 és $\frac{1}{4}$ millió előfizető volna. Ilyen arányú rádiózás természetesen igen távoli cél

még Angolországban is, hiszen még a legjobb rádiós országokban is az egész lakosság 13—17%-a rádióelőfizető.

A legjobb arányt Svédország mutatja egy bizonyos kerületében, ahol kivétel nélkül minden családnak van rádiója. A 6 és félmillió lakosságú Svédország már közel van az egymillió rádióelőfizetőhöz, de a dán rádiósűrűségét még mindig nem tudta túlszárnyalni.

Olaszország.

Három párhuzamos műsora van október 29-től az olasz rádióknak. Az olasz rádió eddig állomásait a Róma és Milánó két főcsoportba foglalta egybe és két párhuzamos műsort adott. A magyar rádióhallgatók az egyik olasz műsort Róma, a másik olasz műsort Milánó révén kapták és ezt a két állomásnevet szokták meg. A XVI. fasiszta év kezdőnapján, október 29-én új beosztás lépett életbe az olasz rádiózásban. Ezentúl három párhuzamos műsor lesz. Az első műsor (primo programma) Róma I., Bari I. és Bologna állomásokat foglalja egybe. Mind a három állomást Magyarországon kitűnően lehet venni. Hozzájuk csatlakozik a nálunk nem hallható, mindössze 3 kilowattos Palermo. A második műsor (secondo programma) Milánó I., Torino I., Genova I., Trieste és Bolzano állomásokat foglalja egybe. Ezeket az állomásokat is jól lehet venni nálunk. Végül a harmadik műsor (terzo programma) a nálunk hallható állomások közül csak Firenze útján vehető. Megjegyezzük, hogy a harmadik olasz műsoron naponta egyelőre csak 19-től 22.30-ig van rendszeres adás. Huber Oszkár.

Németország.

Küzdelem az engedély nélküli rádióvételek ellen. A német birodalomban az engedély nélküli vételért elítéltek száma a következőképen alakult:

1925. költségvetési évben	1230	személy
1926	2014	"
1927.	2829	"
1928.	943	"
1929.	888	"
1930.	984	"
1931.	1098	"
1932.	794	"
1933.	853	"
1934.	543	"
1935.	692	"
1936.	515	"

A pénzbüntetetés 3 márkától 150 márkáig terjed, aszerint, hogy csak mulasztásról vagy szándékosságról van-e szó. Elzárás büntetés is gyakori, különösen, ha vissza-

esésről van szó, vagy más büntető cselekményt is követett el pl. készüléklopás, okirathamisítás stb.

Az elítéltek számát a napi sajtóban negyedévenként közzéteszik, a posta pedig az évi jelentésében számol be azokról. Az elítéltek száma 1928. évtől állandóan csökken egyrészt a nincstelenség és a községyen eltartottak részére engedélyezett ingyenes vétel következtében, másrészt a csökkenés a sajtó felvilágosító közreműködésének köszönhető. Ezenkívül az 1931. évi rádiórendelkezések értelmében a postai igazgatóságok belátására van bízva, hogy adott esetben feljelentik-e az illetőt, vagy pedig a díjak visszamenőleges megfizetése mellett, a rádióelőfizetők közé veszik fel. A német birodalmi posta inkább új előfizetőket kíván szerezni s kevésbé célja a büntetés. Eppen ezért, a felfedett engedély nélküli rádiózók száma jóval nagyobb az elítélt személyek fenti számánál.

Az elítéltek fenti száma még a feljelentések számát sem jelenti, mert a postai igazgatóságoknak a nem súlyos esetekben lehetőség van adva arra, hogy utólagos díjfizetés ellenében bírói eljárást is megszüntethetnek. A német birodalmi posta kötelekbe tartozó minden személynek hivatalbeli kötelessége az engedély nélküli rádiózók feljelentése. Elsősorban mégis a kézbesítők, a rádiózavarelhárítók, az építésvezetők, a munkáscsoportok vezetői kötelesek megfigyeléseket tenni. Sok feljelentést adnak be a szomszédok, kifutók, házi alkalmazottak, gáz- és villany-pénzbeszedők stb. A német posta a törvényellenes engedély nélküli rádióvételek megakadályozásánál a nagyközönség közreműködését ma sem nélkülözheti. A német postai igazgatóságok olyan feljelentők jutalmazására, akik nem tartoznak a német birodalmi postához, — a rendelkezésre álló összeg erejéig, — legfeljebb 10 márkát utalhatnak ki. A feljelentők nevét nem teszi közzé, sőt 1937. február óta azt még a bíróságnál is csak akkor közlik, ha a feljelentő feljelentését könnyelműen vagy csak rosszakaratból tette. Haragban lévő szomszédoknál fordul ez elő a leggyakrabban.

A lemondások a nyári hónapokban a leggyakoribbak. Aki lemondott, megtartja ugyan készülékét, de azt köteles úgy tartani, hogy könnyen üzembe ne lehessen helyezni. E rendelkezés betartását különösen a nyári hónapokban ellenőrzik. A legutóbbi nyáron kitűnt azután, hogy a lemondottak 50%-a úgy tartja készülékét, hogy azt bármikor titokban használhatja. Az így rajtakapott volt előfizetők száma több ezer volt, azonban lehetőséget adtak nekik a díjak utólagos megfizetésére s

így sok esetben a további eljárásra nem volt szükség. Az így keresztülvitt ellenőrzés a lemondott rádióelőfizetők 25%-át hozta vissza az előfizetők közé. Ez egy nyári félév alatt negyedmillió előfizetőt jelentett befizetett előfizetési díjakkal. Azért sikerült ilyen jó eredményt elérni, mert 12 postaigazgatósági kerületben valamennyi lemondott előfizetőt ellenőrizték, 22 kerületben pedig a nagyobb részét; csupán 7 kerületben nem tudták az ellenőrzést a kívánt mértékben végrehajtani. Mindenesetre beigazolódott, hogy a lemondott rádióelőfizetők ellenőrzése a német postának jelentékeny anyagi előnyöket biztosított. Erre való tekintettel, ezt az eljárást a jövőben is alkalmazni fogják. (A. P. T. 1937:9.)

*

A rádióelőfizetők összes száma 1937. év október 1-én 8,412,848 volt. A szeptember havi emelkedés 127,655 előfizető, vagyis 1,5%. A díjfizetés alól felmentett rádióberendezések száma 569,934. (D. V. Z. 1937:42.)

*

1937. év szeptember 1-től kezdődő érvénnyel Németország és Danzig szabad város közt különegyezmény lépett életbe az autókra, belvízi hajókra és vízi sportjárművekre szerelt rádióvevőkészülékekre vonatkozólag. Ezentúl tehát német rádióvevőengedéllyel bíró engedélyes, a német autóra, belvízi hajóra vagy vízi sportjárművébe épített rádióvevőberendezést Danzig szabad város területén is használhatja anélkül, hogy ott arra külön engedélyt kérne és díjat fizetne. A viszonyosság alapján pedig a danzigi rádióvevőengedéllyel bíró engedélyes a járműbe szerelt vagy azzal behozott vevőkészüléket német felségterületen is használhatja külön engedély váltása és a díj fizetése nélkül. Ennek a megállapodásnak feltétele azonban, hogy a hazai hatóság által kiadott engedélyt az engedélyes magával vigye, azt kívánatra bármikor felmutassa és hogy a vevőkészüléket csak az említett járművekben, illetőleg azok közvetlen közelében használja. Szükséges továbbá, hogy annak az országnak vonatkozó rendelkezéseihez, amelyik országban a szóbanlévő járművek éppen tartózkodnak, alkalmazkodni kell. Adóállomások bevétele és használata szigorúan tilos. Az igazgatások fenntartják maguknak a jogot, hogy a rendeletek ellen vétők ellen eljárjanak, sőt indokolt esetekben a szóbanlévő járművek rádióve-

vőberendezésének használatát is megtilthatják saját felségterületükre vonatkozólag (DVZ. 1937:37.)

*

Az elítelt engedély nélküli rádiózók száma az 1937. év áprilisától júniusig terjedő évnegyedben 169 volt. Ezek közül 65 személyt 6—200 bírodalmi márkára, 4-et pedig 1—3 hét elzárásra büntettek. Az elítéltek közül 2 személyt tettestárs, illetőleg bűnrészeség miatt ítélték el. (DVZ. 1937:38.)

VEGYES.

Románia.

Az 1935. év végén az összes bevétel 982,289,675 lei, az összes kiadás 889,746,945 lei volt, vagyis a bevételi többlet 92,542,721 leinek felel meg. Az összes bevétel a következőképpen oszlik meg: posta 76,66%, távíró 18,71%, melléküzemeknél 3,21%, különböző bevételek 1,42%. A kiadások megoszlása a következő: személyzet 71,82%, üzem 19,72%, fenntartás 4,84%, különböző kiadások 1,94%, segélyek 0,58%, beruházások 1,10%. (DVZ. 1937:30.)

Dr. Teész Frigyes.

Könyvszemle.

Bibliographie.

A távközlés nemzetközi egyesületének irodája az európai nemzetközi távbeszélő kábelhálózat sematikus térképét s az ahhoz tartozó kábeljegyzéket újból kiadta. Ára 4,25 frank, csomagolással, szállítási költséggel együtt.

A rádióállomások hívójeljegyzékének 7-ik kiadása ugyancsak megjelent. Ez a jegyzék magában foglalja a partiállomások, légiforgalmi állomások, az állandó állomások, a különleges szolgálatot ellátó állomások, a hajó- és légi járműállomások hívójelait betűrendben. A fűzött példány ára 7 svájci frank, az erős papíron készített keményfedelű s vászonsarkokkal készített példány ára pedig 10 svájci frank. Ezekbe az árakba nem csak a csomagolás és szállítás díja van beleszámítva, hanem a következő kiadásig havonta megjelenő pótlékok előfizetési díja is.

A mozgó-rádiószolgálat 1936. évre vonatkozó világstatisztikája most jelent meg. Ára 0,60 svájci frank, csomagolással és szállítási költségével együtt. (J. T. 1937:9.)

Dr. Teész Frigyes.

Kiadó: Dr. LÖRINCZY GABOR, m. kir. postatanácsos.

Fővárosi Nyomda Rt., Lovag u. 18. — Felelős v.: Duchon J.